

BESZÁMOLÓ

A Bankszövetség 2012. II. negyedévi tevékenységéről

Budapest 2012. augusztus

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	5
1. A világgazdaság, a magyar gazdaság és a hazai bankrendszer helyzete.....	8
1.1. Világgazdaság.....	8
1.2. Magyar gazdaság.....	9
1.3. A hitelintézetek	9
2. A bankrendszer működési környezete	10
2.1. Pénzügyi tranzakciós illeték.....	10
2.2. Lakossági hitelezés	11
2.2.1. Egyeztetés a MABISSZAL a lakáshitelek fedezetét képező vagyonbiztosításokról	11
2.2.2. A deviza-alapú hitelszerződésekkel kapcsolatos perek.....	11
2.3. Vállalati hitelezés	11
2.3.1. KKV hitelezés	11
2.3.2. Agrárhitelezés	12
2.3.3. Lánctartozások	12
2.4. A KHR projekt helyzete - A Központi Hitelinformációs Rendszer (KHR) projekt megvalósítása	12
2.5. A Pénzforgalmi MNB rendelet módosítása (IG 2 Kapcsán).....	13
3. A hitelintézetek tevékenységét befolyásoló jogszabályi keretek	13
3.1. Az új Polgári Törvénykönyv tervezetével kapcsolatos feladatok	13
3.2. Csőd, felszámolás.....	14
3.2.1. A csődtörvényhez kapcsolódó végrehajtási rendelet-tervezetek véleményezése.....	14
3.2.2. A felszámolási eljárásban az adós vagyontárgyainak elektronikus értékesítése	14
3.2.3. A vállalkozói adminisztratív terheket csökkentő középtávú kormányzati program vállalkozói fizetéseképtelenségekkel összefüggő intézkedési pontja.....	14
3.3. Prudenciális szabályozási fejlemények	14
3.4. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével kapcsolatos fejlemények.....	15
3.4.1. PSZÁF ajánlástervezet a követeléskezelés fogyasztóvédelmi elveiről.....	15
3.4.2. A kézzálog-kölcsönzésről szóló PSZÁF ajánlás-tervezet véleményezése.....	15
3.4.3. Bankszámlatermékekről új fogyasztóvédelmi célú PSZÁF adatszolgáltatás.....	15
3.5. Adózás.....	16
3.5.1. Adózási kérdések, az adómunkacsoport tevékenysége	16
3.5.2. FATCA megfelelés, kapcsolódó szakmai programok.....	16
3.6. A nyilvánosan forgalomba hozott értékpapírokkal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség részletes szabályairól szóló 24/2008. (VIII.15.) PM rendelet módosítása.....	17
3.7. A kisajátításról szóló 2007. Évi CXXIII. törvény és egyes kapcsolódó jogszabályok véleményezése	17

3.8.	Adatvédelem	17
3.9.	MNB adatszolgáltatás	17
4.	Európai Bankföderáció Végrehajtó Bizottságának az ülései	18
5.	Szervezeti élet, társadalmi események	19
5.1.	A 2012. évi Testületi ülés	19
5.2.	Szervezeti és működési szabályzat.....	19
5.3.	Tisztújítás a munkacsoportokban.....	19
5.4.	A Bankszövetség kommunikációja	19
5.5.	Humán és Fizikai Biztonsági munkacsoport egyeztetése a Belügyminisztériummal	20
5.6.	Bankszakmai nap a Magyar Bíróképző Akadémián	20
5.7.	Konferencia a Versenykultúra központban.....	20
5.8.	Szakmai közéleti tevékenység	20
	NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET - EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ.....	21
I.	Globális szabályozás.....	21
I.1	A Bázeli III szabályok alkalmazásának a konzisztenciája.....	21
I.1.1.	A Bázeli III szabályozás konzisztens alkalmazását értékelő program.....	21
I.1.2	BCBS jelentés a Bázeli megállapodások implementálásáról	21
I.2	BCBS konzultációs dokumentum a kereskedési könyvi szabályozás felülvizsgálatáról.....	22
I.3	BCBS konzultációs dokumentum a rendszerkockázatot jelentő belföldi (domestic) bankok (D-SIBs) kezelési kereteiről	22
I.4	BSBC konzultáció a napon belüli likviditás menedzsment nyomon követéséről.....	23
I.5	A Pénzügyi Stabilitási Tanács nyilvánosságra hozatallal és jelentési kötelezettségekkel kapcsolatos munkálatai	24
I.6	FSB közbenső jelentés az értékpapír-kölcsönzésről és a reporól	25
I.7	A Bázeli 2.5 USA-beli bevezetése.....	25
II.	Európai Unió	25
II.1	A Bizottság technikai konzultációja a válságkezelés adósságleíró eszközéről (debt write- down tool) - „bail in” mechanizmusáról	25
II.2	Európai Bizottsági javaslat a hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítási és válságrendezési kereteit szabályozó direktívára.....	26
II.3	Bizottsági memo az Európai Bankunió létrehozására	28
II.4	A pénzügyi konglomerátumok direktíva (FICOD) felülvizsgálata	28
III.	Európai Bankhatóság (EBA)- Európai Felügyeleti Hatóságok (ESAs).....	29
III.1	Jelentés a Bázeli III szabályozás monitoringjáról	29
III.2	EBA kérdőív: a hitelintézetek harmadik pillérben közzétett információival szembeni felhasználói/befektetői igényekről	29
III.3	Konzultáció a saját tőkére vonatkozó szabályozói technikai sztenderdről (CP/2002/02).....	30
III.4	A javadalmazási politikákra és gyakorlatokra vonatkozó útmutató alkalmazásának a vizsgálata.....	30

III.5 Konzultáció a hitelintézetek vezető tisztségviselőinek és igazgatósági tagjainak az alkalmasságának az értékeléséről (CP/2012/03)	30
III.6 Jelentések az EBA 2011. júliusi (feltőkésítési) javaslatának a teljesüléséről	31
III.7 Vitaanyag a helyreállítási (recovery) tervek sablonjáról.....	31
III.8 Útmutatók a stressz VaR-hoz (GL/2012/2) és az IRC-hez (GL/2012/3)	32
III.9 Konzultáció a jelentési kötelezettségekre vonatkozó technikai sztenderddel kapcsolatos adat pont modellről (DPM)	33
III.10 Konzultáció a saját tőkére vonatkozó nyilvánosságra hozatali követelményeket meghatározó végrehajtási technikai sztenderdről (CP/2012/04)	33
III.11 Konzultáció a likviditási mutatókra vonatkozó felügyeleti jelentési követelményeket meghatározó végrehajtási technikai sztenderdről (CP/2012/05)	34
III.12 Konzultáció az áttételi rátára vonatkozó felügyeleti jelentési követelményeket meghatározó végrehajtási technikai sztenderdről (CP/2012/06)	34
III.13 Konzultáció az értékpapírosított eszközök eladásából származó nyereség és a jövőbeni margin bevétel közötti kapcsolat koncepciójára (elvére) vonatkozó szabályozási technikai sztenderdről (CP/2012/07)	35
III.14 Konzultáció a központi elszámoló partnerek (CCPs) tőkekövetelményére vonatkozó szabályozói technikai sztenderdről.....	35
IV Európai Bankföderáció - IBFed.....	36
IV.1 A tőkekövetelmény szabályozáshoz (CRR/CRD4-hez) kapcsolódó tevékenység	36
IV.1.1 Fejlemények.....	36
IV.1.2 Az egységes európai szabálykönyv támogatása.....	37
IV.1.3 Értékelés (tanulmány) a jelzáloggal fedezett lakossági hitelek kockázati súlyozásáról	38
IV.1.4 Az export hitelek kezelése	38
IV.1.5 Az eladásra szánt portfólió kezelése	38
IV.2 Az európai bankrendszer szerkezetével foglalkozó magas szintű szakértői bizottsággal (Liikanen bizottság) kapcsolatos EBF fejlemények.....	39
IV.3 Az árnyékbanki tevékenység	39
IV.4 Jelentési kötelezettségek.....	40
IV.5 Közös iparági levél a területen (joghatóságon) kívüli szabályalkotásról.....	41
IV.6 EBIC levél a hitelminősítő ügynökségekről	41
IV.7 IBFed levél a G20 vezetők los cabosi találkozójára előtt	41

Vezetői összefoglaló

A magyar bankszektor működésének nemzetközi és hazai feltételei a második negyedévben sem alakultak kedvezően. Az euró zóna GDP-je 2012-ben várhatóan 0,3 %-kal zsugorodik, ezen belül számunkra különösen fontos, hogy az úgynevezett PIIGS országok jelentős csökkenése mellett lelassul Németország és Franciaország növekedési üteme. A magyar gazdaságban az elmúlt negyedévben is folytatódott a GDP csökkenése és az év egészében valószínű, hogy ez a csökkenés eléri, illetve meghaladja az 1 %-ot.

A bankok eszköz- és hitelállománya reálértékben gyorsuló ütemben zsugorodik. A hitelintézetek összes eszköze 2011. március 31-hez képest 2012. március 31-én nominálisan 1,4 %-kal csökkent, ezen belül a nettó hitelállomány 2,4 %-kal, a vállalalkozási hitelek 2 %-kal, a háztartási hitelek pedig 6,9 %-kal zsugorodtak. A hitelállomány reálértéken - infláció és árfolyamszűrt - immár negyedik éve mintegy havi 1 %-kal csökken. A bankok eszközarányos eredménye mind 2010. mind 2011. III. és IV. negyedévében negatív volt. Jelentős mértékben a végtörlesztés hatásai miatt 2011. IV. negyedévében a ROE annualizáltan csaknem -50% volt, de éves szinten is -9,7%-ra csökkent. A részvénytársasági formában működő hitelintézetek adózott vesztesége a II. negyedév végén 281 millió Ft volt. A hitelintézetek eredménye a II. negyedévben az előző negyedévhez képest jelentősen romlott: az első 3 hónapban 37,7 milliárd Ft volt a szektor adózott eredménye, míg a II. negyedévben 30,4 milliárd Ft vesztesége keletkezett. A PSZÁF augusztusban közzétett, a II. negyedévre vonatkozó elemzése szerint a banki eszközportfolió romlása még mindig nem érte el a mélypontot.

2012. második negyedévének egyik legfontosabb bankokat érintő kormányzati intézkedése a pénzügyi tranzakciós illeték jövő évi bevezetésének előkészítése volt. Az új közteher lehetséges alkalmazását a kormányzat április elején jelentette be. Az illetéket az EU tranzakciós adójától eltérően nem a befektetési termékek forgalmára, hanem a hazai pénzforgalmi ügyletekre kívánták kivetni 0,1%-os mértékkel, plafon alkalmazása nélkül. Az egyeztetések az illeték technikai részleteiről a pénzügyi kormányzattal május 8-án indultak az NGM felelős államtitkára és a Bankszövetség elnöksége között, a PSZÁF és az MNB delegáltjai részvételével. A cél az volt, hogy a tervezett intézkedés elfogadható mértékű és kezelhető legyen a szektor számára, azzal együtt, hogy a Magyar Bankszövetség álláspontja az, hogy a pénzügyi tranzakciós illeték a nemzetgazdaság számára káros, hátráltatja a gazdaság fejlődését, rontja a növekedési kilátásokat. A tárgyalások eredményeként sikerült az illeték tranzakciónkénti összegét 6.000 forint összegben limitálni, továbbá illeték hatályát úgy pontosítani, hogy a hitelnyújtással, a befektetési szolgáltatásokkal, a bankközi műveletekkel, valamint (részlegesen) a vállalatcsoportok közötti finanszírozással kapcsolatos pénzforgalmak ne képezzék az illeték alapját. A pénzügyi tranzakciós illetékről szóló törvényt az Országgyűlés a július 9-i ülésnapján fogadta el. A tranzakciós illetékből a költségvetési törvényben 240 milliárd forint bevételt irányoztak elő, amelyből a kormány 140 milliárdot vár a bankszektortól.

A negyedév kiemelt jelentőségű eseménye volt, hogy a hatályba lépett jogszabályok alapján április 2-től lehetővé vált a módosított és az ügyfelek számára kedvezőbbé tett árfolyamgát igénybe vétele. A bankoknak rövid időn belül fel kellett készülniük a különböző szegmensekre osztott ügyfélcsoportok fogadására. Ennek feltételeit a bankok határidőre kialakították. A jogszabályi előírásoknak megfelelően további feladat volt a 90 napon túli késedelembe lévő ügyfelek kiértékelése arról, hogy hátralévő adósságukat forintra válthatják, vagy megfelelő feltételek esetén bankjukkal közösen a jelzálogfedezetet képező ingatlanukat a felajánlhatják NET számára. Ez utóbbi folyamat a vártnál lassabban indult be, miután a nemzeti eszközkezelőre vonatkozó - a hiteladósok számára kedvezőbb - jogszabályi feltételek késéssel kerültek bevezetésre, és a NET ügyintézési folyamata várhatóan a harmadik negyedévben beindul és az ügyfélszámok növekednek. További

jelentős felkészülési felelősséget jelentett a bankok számára az Otthonvédelmi Program, valamint az állami támogatású lakossági hitelek kezelése, ezek elérhetővé tétele lakossági ügyfeleik számára.

A banki szolgáltatások történetében mérföldkő volt az úgynevezett napközbeni elszámolás program előkészítése és tesztelése, ami lehetővé tette, hogy a szolgáltatás 2012. július 2.-án élesben elinduljon. Ez azt jelenti, hogy az ügyfelek számára megvalósult a napközbeni többszöri elszámolás, bevezették az átutalási megbízásokra vonatkozó maximum 4 órás szabályt, továbbá korszerűsítették a csoportos beszédési rendszert.

A Magyar Bankszövetség is hosszú évek óta szorgalmazta a teljes körű lakossági hitelnyilvántartás megvalósítását, ami nem csak a bankok, hanem jelentős részben a banki ügyfelek érdekeit szolgálja. Az elmúlt évben megszületett a KHR rendszer korszerűsítésére vonatkozó törvény, ami előírta és szabályozta a rendszer adatokkal való feltöltését. A törvényben előírt határidőre megtörtént a rendszer pozitív adatokkal (vagyis a nem késedelmes lakossági hiteladatokkal) való feltöltése:

- A rendszerbe mintegy 8,2 millió darab lakossági adatot töltöttek fel, amelyből 1.7 millió a korábbi negatív adatok átemelése (újboldi bevitele). A 8.2 millió hitel 4.2 millió természetes személyhez tartozik.
- A kb. 1.3 millió darab vállalati adatot is figyelembe véve a KHR 9.5 millió hiteladatot tartalmaz.

A második negyedév végére a teljes adatfeltöltéssel a projekt befejeződött. A teljes hitellista működőképessége és rendelkezésre állása érdemben elősegítheti a hitelezés biztonságának növelését.

A bankszektor rövid távú és hosszabb távú működési feltételeit a gazdasági helyzet alakulása mellett jelentősen befolyásolták a bankokat érintő hazai és nemzetközi szabályozási feltételek változásai. A hitelintézetek tevékenységét befolyásoló jogszabályi keretek között mindenekelőtt az alábbiakat kell megemlíteni:

- Folyamatban volt az új polgári törvénykönyv tervezetének előkészítése, amelyet a kormány végül július 11-én nyújtott be az országgyűlésnek.
- Lényeges változások várhatók a csőd- és felszámolási eljárás témakörében folyamatban lévő jogszabálytervezetek véglegesítése és elfogadása után.

A második negyedévben a prudenciális szabályozás területén a következő események történtek:

- Megjelent a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének ajánlása a mögöttes kitettségeknek a nagykockázat-vállalási szabályok értelmezési keretében történő kezeléséről.
- A PSZÁF konzultációra bocsájtotta a helyreállítási terv elkészítéséhez szolgáló módszertani útmutatójának tervezetét.
- Megjelent a hitelintézetek likviditási szintjének meghatározásáról, valamint devizapozícióbeli lejáratok összhangjának szabályozásáról szóló kormányrendelet módosítása.
- Az NGM az MNB és a PSZÁF közös koncepciót dolgozott ki az általános kockázati céltartalék Bazel III szabályozással összhangban álló kezeléséről

Az elmúlt időszakban a FATCA megfelelésre való felkészülés is fontos feladatot jelentett. Az Egyesült Államok pénzügyi kormányzata által kiadott, és a piaci vélemények alapján több alkalommal módosított FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act) szabálynak való megfelelés a magyarországi pénzügyi intézmények számára is kötelezettség. Az amerikai elvárások teljesítése ugyanakkor számos belföldi jogi akadályba ütközik, amelyeket a jövő évi indulásig el kell hárítani. A magyarországi pénzügyi intézmények számára az is lényeges, hogy a FATCA-nak a lehető legkisebb teherrel felelhessenek meg. Ezért javaslatot tettünk a Nemzetgazdasági Minisztériumnak, hogy - az öt legnagyobb európai tagállamhoz hasonlóan - hazánk is kormányzati szinten állapodjon meg az amerikai társhatóságokkal, és az illetékes kormányzati

szervek kezdeményezzék az USA Treasury és IRS felé a kétoldalú megállapodás megkötését a FATCA Partnerré válás érdekében.

A szabályozási kérdésekkel kapcsolatos szakmai munkánkban az adatvédelmi kérdések is lényeges helyet kaptak. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény új kötelezettségként írta elő a bankok és a biztosítók számára is a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnál vezetett adatvédelmi nyilvántartásba történő bejelentkezést. A bejelentkezési kötelezettségnek - részben az adatvédelmi hatósággal (a MABISZ-szal közösen) folytatott egyeztetéseknek köszönhetően - a tagjaink határidőn belül eleget tudtak tenni.

A hazai bankrendszer hosszabb távú működése szempontjából is nagy fontosságú az európai prudenciális szabályozás alakulása, amelynek legfontosabb eleme a tőkekövetelményről a likviditás szabályozásáról szóló CRR/CRD4 elfogadása és bevezetése. Bár a nyár elején megkezdték a Bázeli III egyezmény európai átvételét célzó szabályozáscsomag kompromisszumos szövegjavaslatának a háromoldalú (Európai Bizottság, Tanács, Parlament) tárgyalását szeptemberig elhalasztották azt. Így az elfogadás már biztosan késik az eredetileg tervezett, június végéhez képest, s elképzelhető, hogy a bevezetés időpontját 2014. január 1-re halasztják. Június 6-án az Európai Bizottság közzétette a hitelintézetek és befektetési vállalkozások válság megelőzési és válságrendezési kereteit szabályozó direktíva tervezetét. A szabályozás szerint valamennyi intézményre helyreállítási és válságrendezési terveket kell készíteni és a válságrendezésbe a bajba került bankok részvényeseit és nem biztosított hitelezőit is bevonják.

A nemzetközi szabályozási környezet további fontos fejleménye, hogy a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság konzultációs dokumentumot adott közre a kereskedelmi könyvi szabályozás átfogó felülvizsgálatáról, mely szerint tovább szigorodnak a kereskedési tevékenység tőkekövetelményei.

1. A világgazdaság, a magyar gazdaság és a hazai bankrendszer helyzete

1.1. Világgazdaság

A világgazdaság 2012-13 évi várható növekedése nem tér el jelentősen az előző 30 év 3,45%-os átlagától, a Világ-GDP 2012-ben 3,5%-kal, 2013-ban 4,1%-kal növekszik. A 2012-13 évi ütem azonban nem ad kellő tájékoztatást azokról az óriási problémákról, amelyekkel a világnak a következő évtizedben szembe kell néznie.

Az Euró-zóna GDP-je 2012-ben 0,3%-kal zsugorodik (ezen belül kiemelkedik a PIGS országok csökkenése, Görögország: -4,7%, Portugália: -3,3%, Olaszország: -1,9%, Spanyolország: -1,8%, rajtuk kívül kisebb mértékben Ciprus, Szlovénia, Luxemburg GDP-je csökken; míg Németország 0,6%-kal, Franciaország 0,5%-kal nő.

Az USA 1870 óta csekély eltéréssel évi 1,87%-kal növelte egy főre eső GDP-jét, ami együtt járt hitelállományának ezt erősen meghaladó növekedésével. A pénzügyi mélység gyorsan nőtt, ez tette lehetővé az innovációk megvalósulását, ez volt a növekedés motorja. Az iparvállalatok eszközarányos kötelezettsége 1954 és 1994 között egyharmadról kétharmadra emelkedett, a ROE 4-5%-kal nőtt, a vállalati eszköz/saját-tőke arány megduplázódott. A pénzügyi mélység növekedése mellett a hitelek idővel szükségképpen eléri az eszközállomány 70%-át, ha a tőke/termelés aránya 2,5 akkor ez már be is következett, ha 3,0 feletti akkor még van néhány év hátra. A vezető gazdaságnak helyettesítenie kell a hitelezés innovációt befogadó, növekedést gerjesztő hatását, a gazdasági nyitottság lehet ilyen eszköz.

Az USA-n kívüli gazdaságokban is a hitelállomány gyorsabban nő, mint a folyóáras GDP, de a felső határ távolabbinak tűnik. A követő technikai országok növekedése saját hozzájárulásuk mellett attól is függ, hogy milyen mértékben képesek a felettük haladó vezető gazdaságtól átvenni a technikai ismereteket, amelyek ország intézményei erre alkalmasak és a gazdaság jelentősen lemaradt a vezető gazdaságtól, az gyorsan haladt az elmúlt másfél évszázadban. Japán és Finnország az USA egy főre eső GDP-jének nagyjából egyharmadát bírta 150 éve, a hátrány ma csak 30%-os, Magyarország képtelen volt ugyanekkor a felzárkózásra, az elmúlt száz évben csak az USA egy főre eső fejlettségének mindvégig az egyharmadát érte el. Az U.K. induló előnyét elvesztegette, ma az USA fejlettségének csak több, mint kétharmadát adja.

A hosszú távú növekedés új motorja lehet az USA-ban a nemzetközi munkamegosztás elmélyülése. Az USA export/GDP aránya 1960-ban csak 5% volt, ami 2008-ra 13%-ra emelkedett. A világ-GDP-je az elmúlt 30 évben nagyjából az exportütem egynegyedével emelkedett. Az országok egy része (mint az USA és más ún. off-shoot országok, a volt EFTA tagok és a latin-amerikai országok) a fejlettségükhöz és létszámukhoz képest jóval kevésbé voltak nyitottak az időszak egészét tekintve, de idővel lassan csökkent az USA külkereskedelmi zártsága. Másfelől fejlettségükhöz és létszámukhoz képest rendkívül dinamikus fejlődnek export/GDP arányát tekintve Kína, Japán, a dél-kelet ázsiai országok, a Közös Piac egykori alapítói és a poszt-szocialista országok. 2012-ben a fejlett világ export és import növekedési üteme is jelentősen lelassul (export 2,3%, import 1,8%), a fejlődők esetén kisebb a lassulás.

A GDP arányos bruttó államadósság 2000-2008 között a fejlett világ és a poszt-szocialista országok esetén általában nem nőtt, hanem stagnált vagy csökkent. 2008 óta viszont rendkívül erősen nőtt több országban is. A PIGS átlagában 45%-ponttal nőtt az eladósodás (ezen belül Írország 64%-ponttal, Görögország 52%-ponttal, Portugália 36 %- ponttal, Spanyolország 28%-ponttal). Japánban 38%-ponttal, az U.K. - ban 31%-ponttal, az USA-ban 27%-ponttal nőtt az eladósodás. A poszt-szocialista országok eladósodottsága jellemzően csekély és nem növekvő volt az elmúlt évtizedben, Magyarország kivételnek számít. Az eladósodás leküzdése nehezebb inflációmentes körülmények között (A fejlett országok 2012-es várt inflációja 1,9%, a 2013 évi 1,7%, igazodóan alacsony GDP növekedésükhöz, és az olcsó kínai importhoz. A

fejlődők inflációja a hasonlóan magas GDP növekedésük mellett 2012-ben 6,2%, 2013-ban 5,6%). Az adósságot infláció által csökkenteni most nem lehet, és a többi eszköz, (mint adott mértékű elsődleges költségvetési egyenleg elérése kiadáscsökkentéssel vagy adóemeléssel) bizonyosan fájdalmas, de nem bizonyítottan célravezető.

A nem jól kezelt adósság nagyon hamar berobbanhat, Görögország esetén a CDS felár egyetlen év alatt nőtt fel 1000 bázisponttól 10000 bázispontra, és taszította államcsődbe az országot. A CDS annál magasabb egy országban a referencia ország CDS-éhez képest, minél magasabb a GDP arányos államadósság és minél kisebb az egy főre eső GDP. Két hasonlóan eladósodott ország esetén a fele olyan gazdag ország állampapírjainak CDS felára éppen 7-szeres volt 2011-12-ben. Az EU több országában is a jobban eladósodott és viszonylag fejletlen országok esetén a magas CDS felár ellenőrizhetetlen folyamatokhoz vezethet, a cél a kezelés jó eszközeinek megtalálása.

1.2. Magyar gazdaság

Megvizsgáltuk, hogy miként alakultak Magyarországon, az európai poszt-szocialista országokban, valamint az Európai Unióban, vagyis a fejlett országok környezetében a fontosabb versenytényezők az elmúlt negyedévben, az elmúlt évben és az elmúlt bő évtizedben.

A foglalkoztatási ráta jelenleg kicsi (49,5%), és kicsi volt 10 éve is (56,2%), ez az EU egyik legkisebb foglalkoztatási rátája.

Meglepően kicsi a beruházás/GDP arány (16,8%), és alacsony a beruházások elmúlt évtizednyi átlagos üteme, nemcsak kicsi, hanem (-0,16%) negatív a beruházások 10 éves átlagos növekedési üteme.

Korábban a magyar export dinamikusabban bővült, most úgy látjuk, hogy részben a versenytárs poszt-szocialista országok gyorsabban haladnak, miközben a magyar exportdinamika az elmúlt hónapokban leállt.

A hitelállomány más poszt-szocialista országokban a válság után hamar növekedni kezdett, a magyar hitelállomány nominálisan kicsit, reálértékben nagyon csökkent, mind a vállalati, mind a háztartási hitelek tekintetében.

Az államháztartás jelentősen eladósodott, ami jövedelmi szintjéhez képest különösen magas, emiatt magas a CDS szint és magasak az állampapírok hozamai.

A „se munka – se tőke – se pénz – se piac” együtt (a jövedelemszinthez képesti) magas eladósodással, és (a bizalmat építő) IMF hitel nélkül rossz CDS - sel és rossz ország-minősítéssel kiegészülve azt mutatja, hogy az elmúlt évtizedben a magyar gazdaság nem tudott úgy fejlődni, mint az induló jövedelmi helyzetéből fakadt volna, (az elveszített növekedési lehetőség évi közel 1%-ra tehető). Az, hogy 2012-ben csökken-e a GDP, már nem kérdés, ezzel szemben a kérdés az, hogy az ez évi csökkenés éves szinten -1%-os vagy -2%-os lesz. Minél távolabb az IMF megállapodás, annál közelebb kerülünk a -2%-os 2012. évi GDP-hez, és távolodunk attól, hogy (Roubini megfogalmazásában a 2013-es globális vihar körülményei között) jövőre növekedésnek induljon a magyar gazdaság.

1.3. A hitelintézetek

A bankok - nominálisan kevésbé, reálértéken dinamikusabban - zsugorodó eszköz- és hitelállománya egyre kevesebb eredményt hoz.

A hitelintézetek összes eszköze nominálisan 2011. március 31-hez képest 2012. március 31-én 1,4%-kal csökkent, ezen belül a nettó hitelállomány 2,4%-kal, a vállalati hitelek 2,0%-kal, a háztartási hitelek 6,9%-kal csökkentek, az értékpapír állomány ez évben jelentősen 6,9%-kal csökkent. Reálértéken ennél jóval gyorsabb volt a zsugorodás, a hitelállomány infláció és árfolyamszűrtén nagyjából havi 1%-kal csökken negyedik éve.

A bankok eszközarányos eredménye mind 2010., mind 2011 III és IV. negyedévében, egyaránt negatív volt. A végtörlesztés hatásai miatt 2011. negyedik negyedévében annualizáltan csaknem -50% volt a ROE, de éves szinten is -9,7% volt. A 2012. I. negyedévi ROE +5% volt.

Az elmúlt 10 évben a banki eredmények úgy alakultak, hogy a csökkenő kamateredményt ellensúlyozta a csökkenő fajlagos működési költség (egyenlegük 0,74%), míg a nettó nem kamateredmény (jutalék, osztalék, befektetés) az eszközök közel 2%-át (1,8 - 1,9 %) érte el. Ezt mérsékelte az egyéb nem

kamateredmény sorban nyilvántartott banki különadó, ami az eszközök 0,45%-ával csökkentette az eredményeket 2010-11-12-ben, miközben az értékvesztés változása 1,4%-át tette ki átlagosan az eszközöknek 2010-11-12-ben.

A banki eredmény $ROA=2,57\%$ - (értékvesztés változás+egyéb nem kamateredmény) összefüggéssel jól tervezhető volt az elmúlt évtizedben.

Az értékvesztés a portfólió egyes tételeiből az értékvesztési ráta osztályközepét alkalmazva az elmúlt évtizedben jól becsülhető volt, az értékvesztés változás nagyjából felét a vállalkozások és felét a háztartások hiteleinek értékvesztés változása okozta, a többi tétel szerepe együttesen igen kicsi volt.

A forrásoldalon a csökkenés jelentős része a külföldi források visszahúzóódásának következtében áll elő, míg 2009. márciusában a banki források 36%-a, addig 2012. márciusában 23%-a külföldi forrás. Az összes forrás 3 év alatt 3461 mrd HUF-fal csökkent, ezen belül a közvetlen külföldi forrás csökkenése 3023 mrd HUF volt.

Legkönnyebben úgy ábrázolhatjuk az elmúlt három év folyamatait, hogy a bankok belföldi célú hitelei 3030 mrd HUF-fal csökkentek, összhangban a közvetlen külföldi források 3023 mrd HUF csökkenésével. Mindez összhangban van azzal is, hogy 2009-ben a ROE +10% körül volt, 2010-ben 0%, és 2011-ben -10% körül volt. Az eredménycsökkenés jelentős részben visszavezethető a banki különadóra + végtörlesztés banki terheire,; A 2330 mrd HUF saját tőkére jutó kb. 400 mrd HUF extrateher semmiképpen nem serkenti a források beáramlását.

2. A bankrendszer működési környezete

2.1. Pénzügyi tranzakciós illeték

2012. második negyedévének egyik legfontosabb bankokat érintő kormányzati intézkedése a pénzügyi tranzakciós illeték jövő évi bevezetésének előkészítése volt.

Az új közteher lehetséges bevezetését a kormányzat április elején jelentette be. Az új közteher lehetséges alkalmazását a kormányzat április elején jelentette be. Az illetéket az EU tranzakciós adójától eltérően nem a befektetési termékek forgalmára, hanem a hazai pénzforgalmi ügyletekre kívánták kivetni 0,1%-os mértékkel, plafon alkalmazása nélkül. Tekintve, hogy a rendelkezésre álló pénzforgalmi statisztikák nem voltak kifejezetten alkalmasak egy összetett adó számítására, valamint a konvergencia program kialakításával kapcsolatos tervezett megszorítások mértéke folytonosan módosításra került, így az illeték összegével kapcsolatos kormányzati elvárások folyamatosan változtak, első bejelentésük során az 50-100 milliárd, április végén a Széll Kálmán terv 2.0-ban és a konvergencia programban már 130-228 milliárd, a későbbi bejelentésekben 380 milliárd forint is szerepelt. Végül a költségvetési törvényben 240 milliárd lett a végső előirányzat, melyből 140 milliárdot vár a kormány a bankszektortól.

A pénzügyi kormányzattal az egyeztetések május 8-án indultak az NGM felelős államtitkára és a Bankszövetség elnöksége között a PSZÁF és az MNB delegáltjai részvételével tartott találkozóval, ahol a témában készült kormány előterjesztést mutatták be.

A Bankszövetség négytagú delegációt jelölt ki az elnökség tagjaiból, melynek a feladata a tranzakciós illeték szabályoknak a szektor számára elfogadható finomításán túl egy használható szakértői becslés kialakítása volt a várható kötelezettség meghatározására, figyelembe véve az új közteher hatását az érintett ügyfélcsoportok várható döntéseire. A delegáció mellett folyamatos szakértői egyeztetések folytak bankok, az NGM között az MNB és a PSZÁF szakértőinek a bevonásával.

A delegáció vezetője, Gyuris Dániel alelnök, több alkalommal tájékoztatta az Elnökség - leginkább érintett bankok vezetőivel kibővített - ülését.

A tárgyalások eredményeként sikerült az illeték tranzakciónkénti összegét 6.000 forint összegben limitálni, továbbá illeték hatályát úgy pontosítani, hogy a hitelnyújtással, a befektetési szolgáltatásokkal, a bankközi műveletekkel, valamint (részlegesen) a vállalatcsoportok közötti finanszírozással kapcsolatos pénzforgalmak ne képezzék az illeték lapját..

A pénzügyi tranzakciós illetékről szóló törvényt az Országgyűlés a július 9-i ülésnapján fogadta el. A törvény a megvalósításával kapcsolatos több bizonytalanságot tartalmaz, így a Bankszövetség szakértői közötti egyeztetések és NGM állásfoglalás iránti kérelem előkészítése van folyamatban.

2.2. Lakossági hitelezés

2.2.1. Egyeztetés a MABISSZAL a lakáshitelek fedezetét képező vagyonszolgáltatásokról

A II. negyedévben folytatódtak az egyeztetések a biztosítási (MABISZ) és a banki (MBSZ) érdekképviseletek között a lakáshitelek fedezetét képező vagyonszolgáltatások folyamatának ésszerűsítéséről. Alapvetően a szerződéskötési szakasz 2 fő biztosítási nyomtatványának – Engedményező Nyilatkozat, Fedezetigazolás – az egységesítése, továbbfejlesztése volt napirenden. A tárgyalások során több kérdésben is érdemi előrelépés történt:

- a dokumentumok kezelni fogják a többes hitelezés kérdését. A hitelezők számára a dokumentumokból áttekinthető lesz, hogy melyik hitelező, milyen mértékű hitelt nyújtott adott biztosítás fedezete mellett,
- 300 ezer forint az az értékhatár, amelyet meghaladó kár bekövetkezte esetén a biztosító köteles mind a kárfizetés, mind a kárenyhítési kifizetését megelőzően kikérni a hitelező(k) hozzájárulását,
- a társasházi biztosítások – azok összetett volta miatt – egyelőre kimaradnak a közösen kifejlesztett dokumentumok rovaiból,
- sikerült megállapodni a devizahitelekkel érintő biztosításoknál alkalmazandó árfolyamokról.

A biztosítási díjmaradásokról és a díj-nemfizetés miatti szerződésmegszakításokról a bankok részére történő tájékoztatás valószínűleg nem egyedi adatküldéssel, hanem egy közös biztosítói/banki IT felület létrehozása segítségével jön létre.

2.2.2. A deviza-alapú hitelszerződésekkel kapcsolatos perek

Előadást és konzultációt szerveztünk a Szegedi ítélőtáblán folyt, devizaalapú hitelszerződés általános szerződési feltételeinek tisztességtelenségével kapcsolatos per tanulságairól a banki jogi képviseletet ellátó Gadó Gáborral. A tudomásunkra jutott időközben született hasonló tárgyú bírói döntésekről a jogi munkacsoportot folyamatosan tájékoztatjuk. (Pl. a Bírósági Határozatokban a Kúria Gfv. IX. 30.275/2011. számú, márc. 20-án kelt határozata. Az ítélet különös jelentőséggel bír, mert leszögezte, hogy a hitelszerződésben a kezelési költség kikötése nem tisztességtelen, az egyoldalú szerződésmódosítás lehetősége önmagában nem jogszabálysértő, az árfolyamváltozás becslése nem elvárható a banktól, s nem ütközik jogszabályba s a jó erkölcsbe sem, hogy a pénztartozás kirovó pénznemét a lerovó pénznemtől eltérően állapítsák meg. (deviza vételi-eladási árfolyam alkalmazása)

2.3. Vállalati hitelezés

2.3.1. KKV hitelezés

A Magyar Bankszövetség 2012 tavaszán bekapcsolódott az EBF KKV munkacsoportjának tevékenységébe. A munkacsoport elsődleges célja a KKV-k számára elérhető, elsősorban EU-s (EIB, EIF stb.) források és garancia programok minél hatékonyabb felhasználásának elősegítése, a földrajzi és gazdasági különbségekből adódó eltérések figyelembe vétele egy-egy program kialakítása és átalakítása véleményezése során, a nemzetközi KKV finanszírozási tapasztalatok megosztása, egy-egy sikeres modell bemutatása, kapcsolat tartás az EU KKV hitelezésért felelős vezetőivel. Ennek kapcsán többek között lehetőségünk volt a hazai álláspont megosztására az Európai Befektetési Alap (EIF) CIP, valamint annak utódjaként 2014-től várható COSME nevű garancia programjával kapcsolatosan, kiemelve azon módosítások szükségességét (pl. tőkepótló, illetve rövid finanszírozási igények programba illesztése), amelyek bevezetésével a lehetőség a hazai pénzügyintézetek és KKV-k számára is érdekessé válhat. Az EBF folyamatosan vizsgálja az EIB KKV-k számára kínált termékeit is, melyeket a hazai szempontokat figyelembe véve immár mi is véleményeztünk.

Az MFB vezetőinek részvételével tagjainknak konzultációs lehetőséget biztosítottunk az MFB Zrt új, átalakított MFB Vállalkozásfinanszírozási Programjával kapcsolatosan. A konzultáció során nyitva maradt kérdések vonatkozásában az MFB Zrt írásbeli állásfoglalását kértük.

Többször is levélben hívtuk fel a Magyar Vállalkozásfinanszírozási Zrt és a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség figyelmét, hogy a Jeremie Programok feltételrendszerében történő változtatásokat lehetőség szerint minden esetben a kereskedelmi bankokkal történő egyeztetés előzze meg. Különösen fontosnak tartjuk ezt annak érdekében, hogy a KKV szektor számára elérhető források minél hatékonyabban kerülhessenek felhasználásra.

Részt vettünk a Vállalkozásfejlesztési Tanács 2012. második negyedéves ülésén, ahol többek között az Új Széchenyi Terv KKV-k számára elérhető pályázati lehetőségeiről és a várható változások, valamint a KKV törvény tervezett módosításáról esett szó.

2.3.2. Agrárhitelezés

A Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) Agrár-közgazdasági Főosztályának felkérésére véleményeztük a Minisztérium által felvázolt lehetséges kedvezményes termőföld-vásárlási hitelkonstrukciók feltételrendszerének a kialakításáról szóló előterjesztést, megtettük kapcsolódó javaslatainkat. A későbbiekben véleményeztük a VM által preferált, az Új Magyarország Agrárfejlesztési Hitelprogram termőföld-vásárlási feltételrendszerének kialakításáról szóló előterjesztés tervezetét is.

Dr. Feldman Zsolt (Vidékfejlesztési Minisztérium, helyettes államtitkár) és Horváth Anikó (Vidékfejlesztési Minisztérium, osztályvezető) részvételével előadást szerveztünk a 2012. évi területalapú és egyéb támogatásokról.

A negyedév során két ízben hívtuk fel az agrárgazdaságért felelős tárca figyelmét a Nemzeti Földalapkezelő Szervezettel, illetve annak jogelődjével kötött termőföld haszonbérleti szerződések közelgő lejáratára, az ezzel kapcsolatos rendezetlen helyzetre, valamint javaslatot tettünk a probléma lehetséges kezelésére. Ennek VM általi megválaszolása folyamatban van.

A közraktári törvény tervezett és véleményünk szerint szükséges módosításának felgyorsítására levélben hívtuk fel a Vidékfejlesztési és a Nemzetgazdasági Minisztérium figyelmét. Ezt követően az agrártárca véleményezésre megküldte számunkra a törvény felülvizsgálatával kapcsolatos előkészítő anyagokat. A Magyar Bankszövetség fenntartja a szakmai szervezetekkel - két évvel ezelőtt - egyeztetett kapcsolódó javaslatait, melyek megítélésünk szerint változatlanul érvényesek.

2.3.3. Láncartozások

A Nemzetgazdasági Minisztérium megkeresésére többször is véleményeztük és javaslatokkal támogattuk a láncartozások visszaszorítását elősegítő intézkedésekről, valamint az építmények kivitelezésével kapcsolatos egyes viták rendezésében közreműködő szervezetről és egyes törvények építésügyi láncartozások megakadályozásával összefüggő módosításáról szóló előterjesztést. Felhívtuk a tárca figyelmét mindazon kérdésekre, melyek kezelése - a kereskedelmi banki szektor számára is fontos cél elérése érdekében - véleményünk szerint kulcs fontosságú. Az NGM, a Magyar Bankszövetség és több kereskedelmi bank képviselői személyes egyeztetést is tartottak a témában.

2.4. A KHR projekt helyzete - A Központi Hitelinformációs Rendszer (KHR) projekt megvalósítása

Miután az előző negyedévben tisztázásra kerültek a KHR-be kerülő adatok tartalmi, értelmezési kérdései, a II. negyedévben az adatok megfelelő módon és határidőre történő adatbázisba feltöltése volt a projekt fő feladata.

A törvényben előírt határidőre lényegében megtörtént a rendszer pozitív adatokkal (vagyis a nem késedelmes lakossági hiteladatokkal) való feltöltése:

- A rendszerbe mintegy 8,2 millió darab lakossági adatot töltöttek fel, amelyből 1.7 millió a korábbi negatív adatok áttelepítése (újbeli bevitel). A 8.2 millió hitel 4.2 millió természetes személyhez tartozik.
- A kb. 1.3 millió darab vállalati adatot is figyelembe véve a KHR 9.5 millió hiteladatot tartalmaz.

Az adatfeltöltés időszaka alatt a projekt munkacsoportjai szükség szerint tartották üléseiket:

- részben a lekérdezésekre a KHR-ből kapott válaszadatok értelmezésével,
- részben az adatfeltöltés kapcsán jelentkező kisebb technikai, informatikai kérdések, problémák kiigazításával

foglalkoztak.

A teljes adatfeltöltéssel a projekt befejeződött. Az Elnökség értékelése szerint a bankszövetségi projekt a szervezett keretek biztosításával nagyban hozzájárult a törvény megfelelő minőségű és határidőben történő végrehajtásához. A teljes hitellista rendelkezésre állása érdemben elősegítheti a hitelezés biztonságának növelését.

2.5. A Pénzforgalmi MNB rendelet módosítása (IG 2 Kapcsán)

A napi többszöri elszámolást biztosító GIRO rendszer (Intergiro 2 - IG2) 2012. júliusi éles indítását megelőzően a jegybank véleményezésre bocsátotta a pénzforgalmat szabályozó MNB rendelet módosítási tervezetét.

Miután a tervezet számos ponton érintette a heteken belül induló napközi elszámolást, tagbankjai felkérésére a Bankszövetség élesen tiltakozott a módosítások rossz időzítése ellen. Levelünkben hangsúlyoztuk, hogy a rövid bevezetési határidő miatt egyrészt fizikailag sincs mód a tervezett módosítások végrehajtására, másrészt a fogyasztóvédelmi szabályok miatt sincs elég idő a tervezett változások időben előre való meghirdetésére. Az IG2-höz közvetlenül nem kapcsolódó módosítások megtárgyalására pedig az új rendszer sikeres bevezetésének előkészítése miatt nincs erőforrása a bankoknak.

Miután a jegybank ragaszkodott a módosítási rendelet bevezetéséhez a Bankszövetség több szóbeli és írásbeli konzultációt szervezett a banki szakértők és a jegybank munkatársai számára. A szakmai viták alapvetően

- az IG2 rendszerén beérkező jóváírások ügyfelek részére történő időbeli rendelkezésre bocsátásáról,
- az átutalási megbízások (különösen a végrehajtáshoz kapcsolódó megbízások: hatósági átutalás, átutalási végzés) 4 órás szabályt érintő kezeléséről, valamint
- a csoportos beszedési rendszer korszerűsítéséről

folytak.

A konzultációkon, a részletes egyeztetések révén sikerült elérni, hogy

- valóban csak a legszükségesebb, az IG2 sikeres indítását nem veszélyeztető,
- banki végrehajtást segítő, ügyfeleknek előnyös

módosítások lépjenek azonnal hatályba, egyúttal az IG2-höz közvetlenül nem tartozó változások bevezetési határideje fél évvel kitolódott.

Az IG 2 rendszer 2012. július 2-án sikeresen elindult.

Az IG 2 projekt az MNB irányításával, a GIRO és a bankok szakértőinek aktív bevonásával, a Magyar SEPA Egyesület és a Bankszövetség közreműködésével valósult meg. A Bankszövetség apparátusa mind a projekt irányító bizottságában, mind a szakmai munkacsoportokban elősegítette a projekt sikeres megvalósítását.

3. A hitelintézetek tevékenységét befolyásoló jogszabályi keretek

3.1. Az új Polgári Törvénykönyv tervezetével kapcsolatos feladatok

A Bankszövetség a PTK tervezetével kapcsolatban észrevételeket küldött a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumnak (KIM). A szakmai egyeztetések tovább folynak. Részt vettünk az igazságügyi területet felügyelő Répássy Róbert államtitkár és Vékás Lajos professzor vezetésével tartott többnapos egyeztetésen. A KIM április 19-én a jogi személyekre vonatkozó részt egyeztette, a gazdasági társaságok szabályozására vonatkozóan több észrevételünket elfogadták. Április 24-én tartottak összevont egyeztetést a Ptk. gazdasági fejezeteiről (zálogjog, kötelmi jog általános rész, egyes szerződések joga), amelyen a pénzügyi érdekképviselők, az Országos Bírósági Hivatal, a Közjegyzői Kamara, Ügyvédi Kamara, a gazdasági szaktárcák vettek részt.

Az új Polgári Törvénykönyv tervezetét a Kormány 2012. VII.11-én, T/7971. számon benyújtotta az Országgyűlésnek, így a szövege elérhető a nyilvánosság számára. A Tervezet további sorsának szoros nyomon követése indokolt, annak érdekében, hogy a parlamenti szakaszban ne kerüljenek be olyan módosítások, amelyek a gazdasági életet és a hitelezést kedvezőtlenül érintik.

3.2. Csőd, felszámolás

3.2.1.A csődtörvényhez kapcsolódó végrehajtási rendelet-tervezetek véleményezése

Májusban tovább folytatódott a **felszámolók névjegyzékéről** szóló 114/2006. (V.12.) Korm. rendelet módosításáról szóló előterjesztés és rendelettervezet egyeztetése. Észrevételünkben szóvá tettük, hogy az eddigi észrevételek nagyobb része nem került átvezetésre. A korábbi észrevételeink közül néhány lényegeset külön kiemeltünk, így azt, hogy nincs a pályázati bíráló bizottságban kifejezett hitelezővédelmi érdekeket képviselő szervezet, továbbra sem megoldott a felszámolók szakmai ellenőrzése, a bírálati szempontok között továbbra is több olyan rendelkezés van, amely a nagyobb, tőkeerősebb, illetve a már működő felszámoló cégeket részesíti előnyben (pl.: 3.§. (5) bekezdés d, e., pont, (8), (9) (10), (13) bekezdés). Ezek a körülmények nem segítik elő az átlátható működést és a szakma megújulását.

3.2.2.A felszámolási eljárásban az adós vagyontárgyainak elektronikus értékesítése

A készülő jogszabályt több fordulóban véleményeztük. Azt javasoltuk, hogy az elektronikus értékesítési rendszer irányítását és felügyeletét közvetlen kormányzati kontroll alá kellene helyezni. Emellett egyéb módszertani jellegű javaslatokat tettünk a tervezethez. A KIM a közelmúltban megküldte a tervezet átdolgozott változatát, amely szerint az elektronikus értékesítési rendszer kialakítását és működtetését a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala (KEKKH) fogja végezni, e tekintetben tehát figyelembe vették a javaslatunkat.

3.2.3.A vállalkozói adminisztratív terheket csökkentő középtávú kormányzati program vállalkozói fizetéseketelenségekkel összefüggő intézkedési pontja

A kormányzati programnak a fenyegető fizetéseketelenség esetére szóló felelősségi szabályok érvényesítési lehetőségeinek gyakorlatáról és a csődegyezés könnyítésével kapcsolatos szabályozási lehetőségek vizsgálatáról és a csődegyezésekkel kapcsolatos jelenlegi gyakorlatról szóló részeihez tettünk észrevételeket a csőd és felszámolási szabályozás továbbfejlesztését sürgetve.

3.3. Prudenciális szabályozási fejlemények

A második negyedévben a prudenciális szabályozás területén a következő események történtek:

- A. Megjelent a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 6/2012. (IV.17.) számú ajánlása a mögöttes kitétségeknek a nagykockázat-vállalási szabályok értelmezési keretében történő kezeléséről, amelyet az előző negyedévben az MBSZ is véleményezett.
- B. A PSZÁF konzultációra bocsájtotta a helyreállítási terv elkészítéséhez szolgáló módszertani útmutatójának tervezetét.

- C. Megjelent a hitelintézetek likviditási szintjének meghatározásáról, valamint devizapozícióbeli lejáratí összhangjának szabályozásáról szóló 366/2011. (XII. 30.) kormányrendelet módosítása. A módosítás értelmében a jelzálog-hitelintézetek mérlegfedezeti mutatójának minimális szintje 0,1-ről 0,05-re változott.
- D. Az NGM az MNB és a PSZÁF közös koncepciót dolgozott ki az általános kockázati céltartalék Bazel III szabályozással összhangban álló kezeléséről. A szakmai konzultáció alapján a javaslatot átdolgozzák, s várhatóan szeptemberben további egyeztetésre kerül sor.

3.4. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével kapcsolatos fejlemények

3.4.1. PSZÁF ajánlástervezet a követeléskezelés fogyasztóvédelmi elveiről

A PSZÁF felismerte a követeléskezelési tevékenység szabályozási hiányosságait, ezért szabályozási koncepciót készített átfogó, törvényi szabályozást javasolva a jogalkotónak. Emellett a szabályozás hatályba lépésig ajánlást kíván kiadni a követeléskezelést végző intézmények részére a fogyasztói érdekek érvényesítése érdekében. A megküldött konzultációs anyaghoz nagy terjedelmű, részletes észrevételt tettünk. Javasoltuk, hogy ne csak a fogyasztóvédelmi érdekek témakörét vizsgálják, hanem az elvárható ügyfél-magatartás szempontjaira is terjedjen ki az ajánlás, s eltérő szabályrendszer érvényesüljön az együttműködő és nem együttműködő ügyfélkör esetében. Javasoltuk az adósságrendezési eljárásra is kiterjeszteni az ajánlás hatályát. A PSZÁF és a banki szakértők között szakmai konzultációt is szerveztünk az ajánlás tervezetéről.

3.4.2. A kézizálog-kölcsönzésről szóló PSZÁF ajánlás-tervezet véleményezése

A hitelintézetek által függő kiemelt közvetítők útján végzett kézizálog fedezete mellett történő pénzkölcsönnyújtásról szóló, konzultációra bocsátott ajánlástervezettel kapcsolatban a PSZÁF részére megküldött észrevételünkben felhívtuk a figyelmet arra, hogy a kézizálog fedezete mellett történő kölcsönnyújtás tevékenysége hiányosan és rosszul szabályozott. A zálogházak tevékenysége nem tekinthető klasszikus hitelezési tevékenységnek: nem tekinthető azonosnak a Ptk. hitel-, kölcsönszerződés fogalmával, de nem sorolható be aggály nélkül a Hpt. pénzkölcsönnyújtási fogalomkörébe sem. A kölcsönnyújtó által vállalt kockázat is más jellegű, **nincs igazi hitelezési kockázat**, hiszen eleve számolnak azzal, hogy az ügyfél nem fog fizetni. (Ennek megfelelően nincs hitelbíráló, az ügyfél jövedelmi, vagyoni viszonyait nemcsak hogy nem vizsgálják, hanem rendszerint nem is tudják, hogy ki az ügyfél.) **A kockázat a zálogtárgy helyes, szakszerű értébecsléséhez, a megóvásához kapcsolódó biztonsági kérdésekhez, az újraértékesítés kockázatához kapcsolódik inkább.** A konstrukció sajátosságaival függ össze az is, hogy az önálló zálogjogi konstrukciót alkalmazzák a refinanszírozás és a vissza nem váltott zálogtárgy tulajdonjoga rendezésére. A kölcsönnyújtás sajátosságai miatt a jogszabályok jelentős része nem értelmezhető, vagy csak nagyon erőltetett, bürokratikus logikával erre a tevékenységre. Az előzőekkel összefüggésben az engedélyezési előírásokhoz több részletes észrevételt tettünk.

3.4.3. Bankszámlatermékekről új fogyasztóvédelmi célú PSZÁF adatszolgáltatás

A PSZÁF a lakossági ügyfelek banki termékválasztását segítően a weblapján már elérhető hiteltermékekre és megtakarítási termékekre vonatkozó szolgáltatása után a bankszámlák összehasonlíthatóságát biztosítva kialakította a kapcsolódó hitelintézeti adatszolgáltatási előírásokat, s annak tervezetét véleményezésre megküldte. A Bankszövetség a tagbanki szakértők véleményeit összefogva jelezte, hogy több ponton nem egyértelmű az elvárás és pontosításokat, illetve kiegészítéseket javasoltunk az egységes és egyértelmű alkalmazás érdekében.

3.5. Adózás

3.5.1. Adózási kérdések, az adómunkacsoport tevékenysége

A Bankszövetség májusban – az Adómunkacsoport bevonásával - észrevételt küldött a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz a banki különadó törvénynek és az egyéb adózási szabályokat érintő törvényeknek a Parlament elé beterjesztett módosító tervezetéhez. A javaslatok alapvetően az adósmentő programhoz kapcsolódó gyűjtőszámla hitel konstrukciót és a legalább 90 napos hátralékban lévő devizahitelek elengedésével összefüggően életbe lépő hitelintézeti járadék és különadó visszatérítés elszámolási szabályait érintették. Emellett a 2012-ben érvényesíthető – az elmúlt évi kormánymegállapodásban szereplő növekedési paktum miatt érvényesíthető különadó visszatérítésnek a részletszabályaihoz is küldtünk pontosító javaslatokat.

Adómunkacsoport ülésen döntés született arról, hogy a hagyományosan minden évben ősszel megjelenő következő évi adómódosításokra is megkezdjük a felkészülést, összegyűjtjük a kifizetői feladatok teljesítésekor felmerülő kérdéseket. Fontos lenne például a hatályos személyi jövedelemadó törvényben a 3-5 éves időszakot átölelő tartós befektetési szerződésnek a 3. év végén esedékes részkivételhez kapcsolódó szabályait kiegészíteni, mert közeledik a fordulópont és a kedvezményes adózással működő tartós befektetési szerződés indulásakor kimaradtak részletek. A banki gyakorlatban a nyugdíj előtakarékossági számlák (NYESZ) kezelése során is előjöttek olyan kérdések – elhalálozás, ill. számla mozgatása kapcsán - melyeknek rendezéséhez törvénymódosításra lenne szükség. Ezen kívül más adótípusokkal kapcsolatosan is körvonalazódnak banki javaslatok.

Emellett a kettős adóztatást elkerülő egyezményekkel összefüggésben javaslatot küldtünk a Nemzetgazdasági Minisztérium felé segítve az egyezménykötési szempontok fejlesztését. Egyebek mellett indítványoztuk a vállalkozások számára is jelentős tételt jelentő helyi iparüzési adónak az egyezményes körbe vonását, illetve a kamatjövendelmek adóztatását érintően, hogy a forrás-ország praktikus okból ne vethessen ki forrásadót. Ez a javaslat azonos az OECD ajánlásával és igazolja a gyakorlati tapasztalat, mert általában sem a mentesítés, sem pedig a beszámítás nem alkalmas arra, hogy a kettős adóztatás kiküszöbölhető legyen.

A banki szakértők körében aktív munka kezdődött a bankkártya szolgáltatások általános forgalmi adó kérdésének megítélése miatt is és a vonatkozó adótörvény értelmezésével összefüggő kérdésben kértük a Nemzetgazdasági Minisztérium állásfoglalását.

3.5.2. FATCA megfelelés, kapcsolódó szakmai programok

A magyarországi pénzügyi intézmények számára is kihívást jelent az Egyesült Államok pénzügyi kormányzata által kiadott, és a piaci vélemények alapján több alkalommal módosított FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act) szabálynak való megfelelés. Számos belföldi jogi akadályba ütközik az amerikai elvárások teljesítése. A magyarországi pénzügyi intézmények számára is lényeges a megfelelés, s annak a lehető legkisebb teherrel járó teljesítése. Ezért javaslatot tettünk a Nemzetgazdasági Minisztériumnak, hogy - az öt legnagyobb európai tagállamhoz (Franciaország, Nagy-Britannia, Németország, Olaszország és Spanyolország) hasonlóan - hazánk is kormányzati szinten állapodjon meg az amerikai társhatóságokkal, és az illetékes kormányzati szervek kezdeményezzék az USA Treasury és IRS felé a kétoldalú megállapodás megkötését a FATCA Partnerré válás érdekében.

A FATCA megfelelés biztosítása az ország érdeke szempontjából is lényeges. Amennyiben egy hazai pénzügyi intézmény nem tud majd megfelelni a FATCA elvárásoknak, akkor az USA-ból érkező, illetve az USA adóhatóság hatálya alá tartozó ügyfelekhez az átutalt pénzeknek csak 70%-a fog beérkezni. Az indító partnerek a törvényi rendelkezés szerint akkor is vissza fogják tartani az összeg 30%-át forrásadó címen, ha a kedvezményezett egyébként nem terhelné adófizetési kötelezettség az USA adóhatósága (IRS) felé. A FATCA megfelelés elmaradása ügyfél- és forrásállomány leépüléshez vezethet. Ráadásul a kormányközi

megállapodás kölcsönös előnyöket biztosítana a szerződő feleknek, mivel a hatályos FATCA szerint egyoldalúan a pénzügyi intézményeket terhelő adatszolgáltatás (és adólevonás) helyett államközi adatszere valósulhatna meg, azaz a magyar hatóságok is információt kapnának a magyar adóalanyoknak az USA-ban vezetett számláiról. A hazai jogszabályi akadályok feloldása nehezen kivitelezhető, különösen azért is, mert az európai szintű adatvédelmi előírásokkal sem harmonizál az Egyesült Államok által elvárt követelmények teljesítése.

A FATCA jogszabályról külső tanácsadók közreműködésével az elmúlt évi konferencia után 2 újabb szakmai napot rendeztünk tagbankjaink számára. A hazai bankok előtt álló nehéz feladat kiválóan összegzésre került és támpontot adott az érdemi munkához a Bankszövetség munkacsoportja számára is.

3.6. A nyilvánosan forgalomba hozott értékpapírokkal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség részletes szabályairól szóló 24/2008. (VIII.15.) PM rendelet módosítása

A fenti tárgyban készült előterjesztéshez és rendelettervezethez észrevételt készítettünk az NGM részére, melyben a sajtóban történő közzététellel kapcsolatban tettünk javaslatokat, továbbá a javasoltuk, hogy a hitelviszonyt megtestesítő értékpapír kibocsátójának a kötelezettségei legyenek egyértelműek: a futamidő alatti kamatfizetésekre vonatkozó rendkívüli tájékoztatási kötelezettséggel egészüljön ki a Rendelet.

3.7. A kisajátításról szóló 2007. Évi CXXIII. törvény és egyes kapcsolódó jogszabályok véleményezése

A kisajátított ingatlanon fennálló zálogjog rendezésével, s a jogorvoslati renddel kapcsolatban tettünk javaslatokat a tervezethez. Részt vettünk a tervezet minisztériumi közigazgatási egyeztető értekezletén is.

3.8. Adatvédelem

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (infotörvény) új kötelezettségként írta elő a bankok és a biztosítók számára is a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnál vezetett adatvédelmi nyilvántartásba történő bejelentkezést. Az infotörvény értelmezésével, a bejelentkezés lebonyolításával kapcsolatban, a MABISZ-szal együttesen állásfoglalás-kéréssel fordultunk az adatvédelmi hatóság vezetőjéhez. A bejelentkezéssel kapcsolatos kérdéseinkre kedvező választ kaptunk, s személyes konzultációra is fogadta a hatóság helyettes vezetője a Bankszövetség és a MABISZ szűkebb szakértői csoportját. Ezt követően még ismételt levélváltás történt a törvény értelmezésével kapcsolatban, melyet a tagszervezeteink körében közzétettünk. Részben e tevékenységnek is köszönhetően a tagjaink határidőn belül eleget tudtak tenni a törvényben előírt kötelezettségüknek.

Július elején megalakult a Jogi munkacsoport keretén belül az **adatvédelmi al- munkacsoport**. A munkacsoport fő feladata, tevékenysége a hazai és európai uniós szabályozás figyelemmel kísérése, a versenyjog vonatkozó rendelkezéseinek tiszteletben tartásával közös értelmezések, a legjobb banki gyakorlatok kialakítása, szükség esetén állásfoglalás-kérés, jogszabály-módosítási javaslat kidolgozása. A jelenleg hatályos, a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 95/46 EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a készülő rendelettervezet is ösztönzi a szakmai szövetségeket az ágazat-specifikus eljárási szabályzatok létrehozására a nemzetközi rendelkezések tiszteletben tartásával, az irányelv alkalmazásának megkönnyítésére. A munkacsoport a banki adatvédelmi felelősök és adatvédelem iránt érdeklődő banki jogászok, compliance szakértők, IT szakértők önkéntes közreműködésen alapuló konzultatív fóruma.

3.9. MNB adatszolgáltatás

Az MNB májusban kérte a jövő évre tervezett és a hosszabb távú stratégiai adatszolgáltatásra vonatkozó előírásaihoz a bankszektor előzetes véleményét (az előzetes felmérést követően a nyár folyamán nyilvános észrevételezésre is megjelent a jogszabálytervezet). A korábbi évek gyakorlata szerint az MNB

költséghelmérést is indított a tervezett változtatások hatásairól, majd személyes konzultációra hívták a bankokat, melyen a Bankszövetség munkaszervezete is képviselve volt.

A tervezett változtatásokat áttekintve bankszövetségi oldalról kértük, hogy minden jelentés/tábla útmutatójában jelenjen meg, hogy az adott jelentés milyen célt szolgál, mire használja, illetve kívánja használni a jegybank, vagy mely publikációkban érhető el a bankrendszerre vonatkozó – a bankok számára is fontos - összesített adat. Ezzel a módszerrel ugyanis egyrészt kiejthető lenne a már nem használt jelentés, azaz a felesleges adatkérés fenntartása, másrészt az adatszolgáltatók számára is egyértelművé válna a jelentésküldés célja, fontossága.

A hosszú távú stratégiában megjelölt tranzakciós szintű adatkérést nem javasoltuk bevezetni. A folyamatosan növekvő adatszolgáltatói terhekre nem jelentene megoldást a tételes adatszolgáltatás. Az a banki szempontból is fontos elvárás, hogy kontrolált, jó minőségű adatközlés történjen egy minden tranzakciót magában foglaló adatszolgáltatás mellett nem biztosítható maradéktalanul. Az adatok továbbítása, tárolásának kapacitásigénye - különösen az országosan is kiterjedt hálózattal rendelkező nagyobb intézmények esetén problémát jelenthet.

4. Európai Bankföderáció Végrehajtó Bizottságának az ülései

Az EBF Végrehajtó Bizottsága (ExCo) a második negyedévben két ízben ülésezett. Az ülések fő témáit a folyamatban lévő európai uniós szabályozásokkal kapcsolatos véleményezési és lobbizációs tevékenység képezték. Az ExCo az érintett időszakban az alábbi szabályozási területeket kezelte kulcsprioritásai között:

- a) CRR/CRD4 („folyamatban” – a háromoldalú egyeztetés elkezdődött, de szeptemberig felfüggesztették)
- b) A hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítási és válságrendezési keretei (az Európai Bizottság június elején tette közzé direktíva tervezetét, a jogalkotásra jelenleg nincs menetrend meghatározva, az várhatóan szeptemberben indul).
- c) Európai Bankunió (az Európai Bizottság a válságrendezési direktíva közzétételével párhuzamosan adta közre elképzeléseit, az ExCo állásfoglalás kialakításának szakbizottsági előkészítése folyamatban van).
- d) MiFID („folyamatban” – megvitatása az EP bizottságokban, 2012. októberig kompromisszumos szöveg készül az Európai Tanács részére).
- e) Jelzáloghitelezéssel kapcsolatos szabályozás („folyamatban” – EP bizottsági és Tanácsi felülvizsgálatok lezárultak, a háromoldalú egyeztetések várhatóan 2012. szeptemberben indulnak)
- f) Pénzügyi tranzakciós adó FTT („folyamatban” – megvitatása folyik az Európai Tanács és a Tagállamok között, egyéb adózási alternatívák mérlegelése mellett)
- g) FATCA („folyamatban” – megvitatása pán-európai megoldás érdekében)

Az ExCo a második negyedévben a fentiekén túl az alábbi szabályozási témákkal foglalkozott (jelenlegi státuszuk zárójelben):

- h) Tevékenység elhatárolás/strukturális piaci reformok –(az EBF álláspontját megküldte az Európai Bizottság által felkért Liikanen magas szintű munkacsoportnak júniusban, további alternatív javaslatok készítése folyamatban, a Liikanen csoport jelentése 2012. szeptemberig várható)
- i) Árnyékbankolás – Shadow banking (a konzultáció a Bizottság által kiadott Zöld könyvről folyamatban van, jelenleg az FSB, Bázeli Bizottság és az IOSCO-val az IBFed-en keresztül folyó konzultáció van a fókuszban).
- j) Lakossági bankszámlát érintő jogszabálycsomag – Package retail bank account (az egységes – a bankszámladíjak áttekinthetősége és összehasonlíthatósága, bank(számla)váltás, alapszámla témáit magában foglaló - szabályozási konzultációra az EBF júniusban küldte el észrevételeit)
- k) Központi Értékpapír Értéktárak – Central Security Depositories (a jogszabály-előterjesztés elkészült, azonban a téma tárgyalását a dán elnökség felfüggesztette).
- l) SEPA és az EPC irányítása (2012. júniusban SEPA Tanácsi felvetés, hogy az európai jogalkotók adjanak felhatalmazást a Tanácsnak a SEPA fizetési módok implementálásának irányításához. Az

EPC döntött arról, hogy Bizottság versenyfelügyeleti kifogásai és vizsgálata hatására felhagy az e-fizetési keretrendszer kialakításával kapcsolatos tevékenységével.)

- m) Betétvédelmi intézmények (a válságrendezési keretekkel összefüggésben kezelik, folyamatban van az Európai Tanács kompromisszumos előterjesztésének készítése a Parlament részére).
- n) AZ EBF Végrehajtó Bizottsága több hónapi előkészítés után megtárgyalta és elfogadta a föderációs kommunikációs stratégiáját és döntést hozott a jövőben rendszeresen megjelenő „EBF Statements Book” kiadásáról. Ez utóbbi összegezi az európai banki közösséget érintő legfontosabb kérdésekben az EBF álláspontját és segíti a nemzeti bankszövetségek kommunikációs tevékenységét az adott témakörökkel kapcsolatban.

Az EBF különböző munkabizottságai - amelyek munkájában a Magyar Bankszövetség munkatársai is részt vesznek - a fenti témák részletes megtárgyalását és az EBF álláspontok kialakítását és szakmai megalapozását végezték.

5. Szervezeti élet, társadalmi események

5.1. A 2012. évi Testületi ülés

Az április 20-án megtartott Testületi Ülés elfogadta a tavalyi tevékenységünkről és gazdálkodásunkról szóló beszámolót, valamint az idei feladatokról szóló tájékoztatót és a 2012. évi költségvetést. Az Elnökségbe két leköszönt tag helyett újakat választott, és megválasztotta az Etikai Bizottság új elnökét is.

A Testületi Ülésen első ízben kerültek átadásra az újonnan megalapított Magyar Bankszövetség Aranykaptár Díj és a Magyar Bankszövetség Aranykaptár Kitüntetések.

5.2. Szervezeti és működési szabályzat

A Bankszövetség Elnöksége júniusi rendes ülésén hagyta jóvá a Szervezeti és Működési Szabályzatot. A dokumentum tovább részletezi az Alapszabály rendelkezéseit a szabályozottságra, a gazdálkodásra, a kommunikációra, az információ- és iratkezelésre, valamint a munkaszervezet és a munkabizottságok, munkacsoportok működésére vonatkozóan.

Figyelemmel a téma aktualitására a szabályzat versenyjogi felülvizsgálatot és kiegészítést követően lépett hatályba július hónapban.

5.3. Tisztújítás a munkacsoportokban

Új szervezeti és működési szabályzatot fogadott el a Bankkártya Munkacsoport és a Compliance Munkacsoport, amelyek megválasztották új vezetőiket is.

5.4. A Bankszövetség kommunikációja

A Bankszövetség kommunikációja az elmúlt negyedévben is intenzív volt. A közvélemény és a média érdeklődése a következő fontosabb kérdésekre összpontosult:

- Az árfolyamgát igénybevételi lehetőségével kapcsolatos jogszabály módosítása, az igénybevétel lehetőségének időzítése és határideje.
- A 90 napon túli késedelmes lakossági hitel adósok helyzetének kezelése, a Nemzeti Eszközkezelő Társaság működésének beindításával kapcsolatos kérdések.
- A pénzügyi tranzakciós illeték bevezetésének feltételrendszere, ennek várható kihatása a bankrendszerre, a bankok vállalati és lakossági ügyfeleire.
- Az otthonvédelmi program, valamint az állami kamattámogatásos lakáshitel lehetőségek jogszabályi hátterének módosítása.
- A bankszektor jövedelmezési, forrásbevonási és hitel lehetőségeinek alakulása, a külföldi forrásbevonás kereteinek, feltételeinek változása.

5.5. Humán és Fizikai Biztonsági munkacsoport egyeztetése a Belügyminisztériummal

A személy- és vagyonvédelmi, valamint magánnyomozói tevékenységet szabályozó 2005. évi CXXXIII. törvény téves riasztás esetében a távfelügyeleti szolgáltatókat sújtó módosításának korrigálása érdekében a Bankszövetség levelet küldött a Belügyminiszternek. A Belügyminisztérium júniusban e tárgyban egyeztetést kezdeményezett, melyet követően törvénymódosítást nyújtottak be a vitatott jogszabályi rendelkezésekkel kapcsolatosan.

5.6. Bankszakmai nap a Magyar Bíróképző Akadémián

Egy korábbi kezdeményezésünkre reagálva felkérést kaptunk az Országos Bírói Hivatal oktatási intézményétől egy bankszakmai nap megtartására. Az eseményt Balázs László (Volksbank) elnökségi tag nyitotta meg, az előadások pedig a bíróságok előtt folyó perekben alkalmazandó joganyaghoz (devizahitelezés, egyoldalú szerződésmódosítás, tisztességtelen szerződéses kikötések stb.) kapcsolódó szakmai háttérismeretek bemutatására törekedtek. A visszajelzések igen pozitívak voltak, ezért reméljük, hogy máskor is lesz alkalmunk a bírák pénzügyi ismereteinek bővítésében közreműködni.

5.7. Konferencia a Versenykultúra központban

Meghívást kaptunk a Versenykultúra Központ által az érdekképviseltek és a versenyjog viszonyáról rendezett konferenciájára. A téma a Bankadat ügyében indult eljárás miatt különösen aktuális: hol húzódik a határ a szakmai érdekképviselői együttműködés és a versenyjog által tiltott versenykorlátozó magatartás között? A GVH háttérintézményeként működő Versenykultúra Központtal immár hagyományosnak mondható jó kapcsolat alakult ki.

5.8. Szakmai közéleti tevékenység

A MABISZ újjáalakuló jogi tagozatával felvettük a kapcsolatot, s megállapodtunk, hogy a két üzleti szférát együttesen érintő kérdésekről rendszeres szakmai egyeztetést tartunk.

Májusban az IIR szakkonferencia szervező cég által rendezett privátbanki konferencián moderátorként részt vettünk a privátbanki ügyfelek jobb kiszolgálásával kapcsolatos kerekasztal beszélgetésen.

Részt vettünk és szervezési és egyéb támogatást nyújtottunk „Az egyoldalú szerződés-módosítás a magyar gazdaságban” című konferencián a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Kereskedelmi Jogi Tanszékén. A rendezvény azért is egyedülállóan érdekes volt, mert nemcsak a banki, hanem a hírközlési és energetikai szektorban is vizsgálta az egyoldalú szerződésmódosítás szabályozását és gyakorlatát.

I. Globális szabályozás

I.1 A Bázeli III szabályok alkalmazásának a konzisztenciája

I.1.1. A Bázeli III szabályozás konzisztens alkalmazását értékelő program

A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS)¹ kiemelten fontosnak tartja a Bázeli III szabályok teljes körű, határidőre történő és konzisztens bevezetését annak érdekében, hogy növekedjen a globális bankrendszer biztonsága, fennmaradjon a piacok szabályozói rátákba vetett bizalma és érvényre jussanak az azonos versenyfeltételek. A bevezetési folyamat segítésére a Bizottság egy értékelési programot hagyott jóvá, amely áttekinti a szabályok alkalmazását és jelentést készít az implementálásról. Az értékelés három szinten történik:

1. szint: a szabályok határidőre történő bevezetése,
2. szint: az elfogadott szabályok tartalmi konzisztenciája,
3. szint: a kockázati súlyok számításának Bázeli III előírásokkal való konzisztenciája.

A Bizottság áprilisban közzétett dokumentuma a második szintű értékelés folyamatát részletezi. Ez az értékelés feltárja a nemzeti szabályok inkonzisztenciáját, bemutatva, hogy ez mennyiben befolyásolja a pénzügyi stabilitást, illetve az azonos versenyfeltételeket. Az értékelés kiterjed az alkalmazási körre, az átmeneti rendelkezésekre, a tőke definíciójára, a minimális tőkekövetelményekre, a felügyeleti felülvizsgálatra, a közzétételi követelményekre, a likviditási sztenderdekre, valamint az áttételi rátára.

A Bizottság az egyes joghatóságokat egyenként értékeli majd és publikálja az eredményeket.

I.1.2 BCBS jelentés a Bázeli megegyezések implementálásáról

A Bizottság a fentieknek - és tavaly októberi bejelentésének - megfelelően rendszeresen értékeli a bázeli szabályok egyes joghatóságokban való bevezetését. Az áprilisi értékelés egyelőre csak a bevezetési időpontok megfelelőségét vizsgálta, a szabályok tartalmi értékelését az USA, az EU és Japán esetében 2012. szeptember végére ígértek, míg a kockázati súlyok megfelelőségét érintő előzetes értékelés szintén az év folyamán várható.

A jelentés szerint a piaci kockázatok és az értékpapírosítás tőkekövetelményét szigorító Bázeli 2.5 bevezetését illetően az USA továbbra is késésben volt: a szabályok egy része a Bázeli III átvételével párhuzamosan készül, más – korábban már nyilvánosságra hozott – részüket össze kell hangolni a Dodd-Frank törvénnyel. A Bázeli III szabályok implementálását érintő konzultáció megkezdését az USA szabályozó hatóságai a 2. negyedévre ígérték. Japánban már elfogadták a megfelelő jogszabályokat, míg az Európai Unióban júniusban várható a jogi implementáció.

(A jelentés megjelenése óta az USA hatóságai közzétették a Bázeli 2.5 átültetését célzó szabályokat (lásd I.7 pont), míg az európai elfogadás késik a tervezetthez képest.)

¹ Basel Committee on Banking Supervision: Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság

I.2 BCBS konzultációs dokumentum a kereskedési könyvi szabályozás felülvizsgálatáról

A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság május elején konzultációt kezdett a kereskedési könyv tőkekövetelményének² az alapokat érintő felülvizsgálatáról. A konzultációs időszak 2012. szeptember 7-ig tart.

A piaci kockázatkezelés kereteinek 2009-es felülvizsgálata (Bázel 2.5) jelentősen megemelte a kereskedési tevékenység tőkekövetelményét mindenekelőtt az értékpapírosítás és a strukturált hiteltermékek vonatkozásában, de jórészt a meglévő definíciókra és szabályozási keretekre támaszkodott. A Bizottság már akkor elkezdte a kereskedési könyvi szabályozás mélyreható felülvizsgálatát, azzal a szándékkal, hogy kialakítsa a piaci kockázat szabályozás átfogó kereteit és kiküszöbölje a sztenderd, illetve a belső modell módszer kockázat mérést érintő gyengéseit.

A konzultációs dokumentum a piaci kockázat kezelés szabályozásának az új kereteit állítja fel, számos specifikus intézkedéssel szigorítva a kereskedési könyv tőkekövetelményét. A javaslatok összhangban vannak a Bizottság azon törekvéssel, hogy a szabályozói kereteket a felügyeleti konzisztens módon alkalmazzák, illetve hogy a tőkeellátottság összehasonlítható legyen az egyes joghatóságok között.

A javaslat fő elemei a következők:

- A kereskedési könyvi és a banki könyvi tételek eddiginél objektívebb elkülönítése, ami által jelentősen csökken a szabályozói arbitrázs lehetősége. A Bizottság a határvonal kijelölésére két alternatív megoldást (a kereskedési bizonyíték alapú elhatárolás és az értékelés alapú elhatárolás) javasol, melyekre vonatkozóan visszajelzést vár.
- A kockázatosított értéktől (VaR) elmozdulás a várható hiány irányába (expected shortfall, ES). (Az ES egy olyan kockázati mérőszám, ami jobban megragadja az eloszlás szélének („farkának”) a kockázatát. Az ES másképpen kifejezve a konfidencia szinten túli veszteség várható értéke.)
- A felülvizsgált modell számszerűsítése (kalibráció), mind a sztenderd, mind a belső modell módszer esetében súlyos (jelentős) pénzügyi stressz időszakokra, a Bázel 2.5 által alkalmazott stressz VaR közelítéssel konzisztens módon.
- A piaci likviditási kockázat teljes körű figyelembe vétele, szintén a Bázel 2.5-tel konzisztens módon.
- A belső modell alapú módszereknél a modellek kockázatának a csökkentésére irányuló intézkedések, beleértve az egységesebb modell-jóváhagyást, illetve a diverzifikáció és a fedezeti ügyletek kezelését.
- A szándékok szerint a korábbinál kockázat érzékenyebb sztenderd módszer, amely a belső modellek hiteles alternatívája.

A Bizottság a modell alapú és a sztenderd módszer közötti kapcsolat megerősítését is javasolja, szorosabb kapcsolatot teremtve a két módszer kalibrációja között, minden banktól megkövetelve a tőkeszükséglet sztenderd módszer szerinti számítását. A Bizottság megfontolja, hogy a sztenderd módszerrel számított értéket egyfajta korlátként, vagy kiegészítő követelményként használja a belső módszert alkalmazóknál. A fedezeti ügyletek és a diverzifikáció kezelését is összehangolják a két módszert illetően.

I.3 BCBS konzultációs dokumentum a rendszerkockázatot jelentő³ belföldi (domestic) bankok (D-SIBs) kezelési kereteiről

A Bázeli Bizottság 2011 novemberében nyilvánosságra hozta a rendszerkockázatot jelentő globális bankok (G-SIBs) kezelésére vonatkozó szabályokat. Ezt követően a G20-ak és a Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB⁴) megbízta a Bizottságot, hogy dolgozza ki a rendszerkockázatot jelentő belföldi (domestic) bankok (D-SIBs) kezelési kereteit is. A BB javaslata a megfelelő nemzeti diszkréció biztosításával lehetővé teszi az egyes joghatóságok strukturális sajátosságainak a figyelembe vételét.

² Ezt a kifejezést valójában a kereskedési könyv piaci kockázata tőkekövetelményének és a banki könyv deviza- és árukockázata tőkekövetelményének a rövidítéseként használják.

³ Systemically important (rendszer szempontból fontos)

⁴ Financial Stability Board

A Bázeli Bizottság 12 alapelvet határozott meg a rendszerkockázatot jelentő belföldi bankok kezelésére. Ezek közül 7 az értékelési módszertannal, míg 5 a D-SIBs nagyobb veszteségviselési képességével foglalkozik.

Az értékelési módszertanra vonatkozó alapelvek:

1. A nemzeti felügyeleteknek ki kell dolgozniuk a D-SIBs meghatározásának az értékelési módszertanát.
2. A D-SIBs értékelési módszertanának tükröznie kell a bank esetleges csődjének potenciális hatását, illetve az externáliákat.
3. Az értékelő rendszernek a D-SIBs csőd belföldi gazdaságra gyakorolt hatását kell vizsgálnia.
4. Az anyaországok hatóságainak a rendszerkockázatot konszolidált csoportszinten, míg a fogadó országok hatóságainak leányvállalati szinten kell értékelni, konszolidáltan, figyelembe véve az adott joghatóságban működő további leányvállalatokat.
5. A D-SIBs csőd hazai gazdaságra gyakorolt hatását az olyan bank-specifikus tényezők figyelembe vételével kell értékelni mint:
 - a méret,
 - a kölcsönös függőség,
 - a helyettesíthetőség/ a pénzügyi infrastruktúrában betöltött szerep (ideértve a bankszektor koncentráltóságát) és
 - a komplexitás (beleértve a határon átnyúló tevékenységből származó komplexitást).
6. A nemzeti hatóságoknak rendszeresen értékelni kell a joghatóságukban működő bankok rendszerkockázatát, azért hogy az értékelések az aktuális állapotot tükrözzék és a D-SIBs értékelési periódusa ne legyen számottevően hosszabb a G-SIBs értékelési gyakoriságánál.
7. A nemzeti hatóságoknak nyilvánosságra kell hozniuk, hogy milyen módszertant alkalmaznak a bankok rendszerkockázatának az értékelésére.
A nagyobb veszteségviselő képességre (higher loss absorbency (HLA)) vonatkozó alapelvek:
8. A nemzeti hatóságoknak dokumentálniuk kell azokat a módszereket és megfontolásokat, amelyeket a D-SIBs-től megkövetelt nagyobb veszteségviselő képesség számszerűsítésénél alkalmaznak. (Kvantitatív módszertanok, bank-specifikus tényezők.)
9. A bank számára előírt HLA-nak összhangban kell lennie az 5. alapelv szerinti rendszerkockázat mértékével. Ha egy ország több csoportra osztja a rendszerkockázatot jelentő bankokat, akkor az egyes csoportokra különböző HLA szinteket kell meghatározni.
10. A nemzeti hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy a G-SIB és D-SIB szabályozási keretek alkalmazása a joghatóságukon belül konzisztens legyen. Az anyaországi felügyeleteknek vizsgálniuk kell, hogy az anyabank egyedi tőkeellátottsága megfelelő-e (beleértve azokat az eseteket, amikor leányvállalati szinten D-SIB HLA-t írnak elő). Az anyaországi felügyeleteknek azokban az esetekben, amikor egy bank egyidejűleg G-SIB és D-SIB a HLA-k közül a magasabbat kell érvényesíteni.
11. Ha egy leánybankot a fogadó ország felügyelete D-SIB-nek minősít, akkor az anyaországi és a fogadó ország felügyeletnek együtt kell működnie a szükséges HLA meghatározásában, a fogadó ország vonatkozó jogszabályainak a figyelembe vételével.
12. A HLA követelményt teljes egészében közönséges részvénytőkével (common equity tier 1 (CET1)) kell teljesíteni. Ezen túl a nemzeti hatóságok további követelményeket írhatnak elő a D-SIBs által támasztott kockázatok kezelésére.

A témakörben a konzultáció augusztus 31-ig tartott, a D-SIBs szabályozás bevezetése a G-SIBs keretekkel összhangban 2016. január 1-től esedékes. A Bizottság kiemelt figyelmet fordít a D-SIB-s szabályok alkalmazására. Az előírások nyomon követése része lesz a Bazel III szabályok alkalmazásának a konzisztenciáját értékelő programnak is (lásd I.1.1.pont).

I.4 BSBC konzultáció a napon belüli likviditás menedzsment nyomon követéséről

A szeptember 14-i határidővel konzultációra bocsátott dokumentum a napon belüli likviditás menedzsment nyomon követésének a kereteit határozza meg. A napon belüli likviditást az üzleti napon belül rendelkezésre álló források jelentik, melyek képessé teszik az intézményeket, hogy fizetési kötelezettségeiknek valós időben eleget tegyenek. A Bizottság által javasolt indikátorok lehetővé teszik a felügyeletnek számára, hogy

békeidőben és stressz időszakban egyaránt nyomon kövessék a bankok napközi likviditás menedzsmentjét, illetve a fizetések azonnali teljesítésére vonatkozó képességüket. Az idő előre haladtával az indikátorok elősegítik, hogy a felügyelet jobban megértsék a bankok napon belüli likviditás menedzsmentjét, valamint a fizetések teljesítésével és kiegyenlítésével kapcsolatos viselkedését. A Bizottság által javasolt monitoring keretek magukban foglalják:

- a napon belüli likviditás definícióját és azokat az elemeket, amelyek a napon belüli likviditás forrásait és felhasználását jelentik,
- a bankok napon belüli likviditási kockázatát nyomon követő indikátorok részletes megtervezését,
- a stressz forgatókönyveket (szcenáriókat),
- a fontosabb alkalmazási kérdéseket, és
- a jelentési kötelezettségeket.

A Bizottság a napon belüli likviditás nyomon követésére az alábbi indikátorokat javasolja:

- i. Napi maximum likviditási követelmény,
- ii. A rendelkezésre álló napon belüli likviditás,
- iii. Az összes kifizetés,
- iv. Időponthoz kötött és más kritikus kötelezettségek,
- v. Az ügyfelek egymás közti fizetéseinek az értéke,
- vi. A pénzügyi intézmény ügyfelei számára hozzáférhető napközi hitelkeretek,
- vii. A napon belüli fizetések ütemezése,
- viii. A fizetések napközi lefolyása (throughput).

A javasolt indikátorok kiegészítik a Bizottság által 2008-ban kiadott „A biztonságos (sound) likviditási kockázat kezelés és felügyelet alapelvei” című útmutatójának a napon belüli likviditáskezelésre vonatkozó részeit.

I.5 A Pénzügyi Stabilitási Tanács nyilvánosságra hozatalal és jelentési kötelezettségekkel kapcsolatos munkálatai

1. Az FSB kerekasztalt hívott össze, amely megállapította, hogy a felügyelet a kockázatokra vonatkozó információk nyilvánosságra hozatalával szemben egyre szigorúbb elvárásokat támasztanak, növelnék a gyakoriságot és az összehasonlíthatóságot, erősítenék a jelentések elemző és előre tekintő jellegét, rövidítenék a határidőket. Ugyanakkor a sztenderdek kialakításánál inkább a piaci (magán szektorbeli) igényekre indokolt tekintettel lenni. Az FSB felkérte a piaci szereplőket és a befektetőket, hogy közösen dolgozzák ki a kockázatok közzétételére vonatkozó alapelveket és gyakorlatokat.

2. Májusban az FSB sajtóközleményben jelentette be, hogy ad hoc munkacsoportot hoz létre a nyilvánosságra hozatal javítására⁵. A csoportnak három magas rangú társelnöke van és 25 tapasztalt - a pénzügyi intézeteket, a befektetőket és az elemzőket, a hitelminősítő ügynökségeket, valamint az auditorokat képviselő - szakértő vesz részt a munkájában. Az EDTF célja (i) a piaci feltételeken és kockázatokon alapuló közzétételi elvek kialakítása, az összehasonlíthatóság elősegítése, (ii) a 2011 éves jelentések alapján a legjobb közzétételi gyakorlatok kialakítása a vonatkozó 2011. decemberi FSB kerekasztal által meghatározott kockázati területek szem előtt tartásával. Az EDTF konzultációkat folytat a legfontosabb szabályalkotó testületekkel, majd 2012 októberében publikálja a nyilvánosságra hozatal javítására vonatkozó javaslatait.

3. Az FSB október elején konzultációs dokumentumot tett közzé a rendszerkockázatot jelentő globális bankok egységes tartalmú (common template) jelentési kötelezettségéről. Ehhez kapcsolódva május 2-án

⁵ Enhanced Disclosure Task Force (EDTF)

workshop-ot szerveztek, amelyre az IBFed⁶ is meghívást kapott. A workshop-on az FSB képviselői elmagyarázták, hogy az egyes jelentéseket milyen célra használják majd. A konzultációt követően az iparági szereplők hangsúlyozták a további párbeszéd, valamint a regionális és a nemzeti szintű adatgyűjtések összehangolásának fontosságát, és javaslatot tettek egy iparági tanácsadó testület létre hozására.

I.6 FSB közbenső jelentés az értékpapír-kölcsönzésről és a repóról

Az FSB az árnyékbanki szabályozás keretében öt fő irányon dolgozik. Ezek egyike az értékpapír-kölcsönzési és a repo ügyletek vizsgálata, amelyről április végén közbenső jelentést tettek közzé, május 25-ig várva az észrevételeket. A jelentés a piacot áttekintve azonosítja az értékpapír-kölcsönzési és a repo ügyletek négy alapvető piaci szegmensét, majd bemutatja a vizsgált piacok legfontosabb mozgató rugóit. Megvizsgálja, hogy a szóban forgó ügyletek milyen szerepet játszanak az árnyék-bankrendszerben, áttekinti az értékpapír-kölcsönzést és a repo ügyleteket érintő szabályozást, végül sorra veszi a területhez kapcsolódó, a pénzügyi stabilitás szempontjából releváns probléma köröket.

Az IBFed a konzultáció során kiemelte, hogy az értékpapír-kölcsönzési és a repo ügyletek alapvető szerepet játszanak a likviditás biztosításában, ezért nagyon fontos, hogy az ügyletekkel kapcsolatos szabályozási követelmények kiegyensúlyozottak legyenek, s ne járjanak nem szándékolt hatásokkal. Kívánatos volna a piacok transzparenciájának a növelése, különös tekintettel a globális szinten összehangolt közzétételi követelményekre.

I.7 A Bazel 2.5 USA-beli bevezetése

Az USA jegybankjának szerepét ellátó FED és a többi szabályozó hatóságok júniusban publikálták a Bazel 2.5 átültetésére vonatkozó régen várt szabályokat, amelyek 2013. január 1-től lépnek életbe. Az új szabályozás a piaci kockázatok kezelésére vonatkozó 2009-es bázeli döntést implementálja a szélesebb szabályozói reform (Dodd-Frank törvény) előírásainak a tekintetbe vételével (pl. a külső minősítések használatának a tilalma a sztenderd módszernél a hitelekre és az értékpapírosított kitétségekre).

II. Európai Unió

II.1 A Bizottság technikai konzultációja a válságkezelés adósságleíró eszközéről (debt write-down tool) - „bail in” mechanizmusáról

Az Európai Bizottság - a válságkezelési direktívára vonatkozó javaslatának a megjelenése előtt - technikai jellegű konzultációt folytatott a kötelező adósságleírásról.

Az adósság leírás célja a gyengélkedő pénzügyi intézmény stabilizálása adófizetői pénzből való kimentés (public bail out) nélkül. A bail in a részvényesek és a hitelezők vesztesége, miközben a betétesek, az alkalmazottak, a kereskedelmi partnerek, és a hatóságok követelése megmaradnak. A bail in a hagyományos válságkezelési eszközök - úgymint a üzletágak eladása, vagy beolvasztása; az eszközök hídbankba való átvitele; a jó és rossz eszközök szétválasztása - kiegészítése.

Az adósság leírás (részvénytőke leírás, alárendelt kölcsöntőke leírás, vagy részvénné alakítás (bail in/debt write-down)) kötelező válságkezelési eszköz, amit bizonyos események, beavatkozási küszöbök (trigger events) bekövetkeztekor kell alkalmazni. Működő és felszámolás alatt álló cégeknél (going and gone concern) egyaránt bevethető. Alapvető követelmény, hogy alkalmazásakor a részvényesek és a hitelezők nem kerülhetnek rosszabb helyzetbe, mint a felszámolás esetén lennének. A bail-in során:

- figyelembe kell venni a hitelezők felszámolási rangsorban elfoglalt helyét;
- a befektetőknek jogbiztonságot kell adni arra vonatkozólag, hogy követeléseiket mikor írják le, illetve alakítják át tőkévé
- a bankoknak elégséges átalakítható/leírható (bail-in-able) forrással kell rendelkezniük;
- a bankok finanszírozási költségére gyakorolt hatást minimalizálni kell.

⁶ International Banking Federation: Nemzetközi Bankföderáció, tagjai az USA Bankszövetség, az Ausztrál Bankszövetség, a Kanadai Bankszövetség, a Kínai Bankszövetség, az Európai Bankföderáció, az Indiai Bankszövetség, a Japán Bankszövetség, a Koreai Bankföderáció, az Orosz Bankszövetség és a Dél-Afrikai Bankszövetség

A bail-in jó eszköz lett volna a 2008-as válság kezelésében (az állami feltőkésítést megelőzően). Ugyanakkor azt nem tesztelték, hogy a bail in rövidtávon hogyan befolyásolja a bankok finanszírozáshoz való hozzáférését, különös tekintettel a pénzügyi stressz időszakokra.

II.2 Európai Bizottsági javaslat a hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítási és válságrendezési kereteit szabályozó direktívára

Több kommunikét, munkadokumentumot és konzultációs fordulót követően a Bizottság június 6-án adta közre a hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítási és válságrendezési kereteit szabályozó direktíva tervezetét. A direktíva előírásait - a tőkekövetelmény direktíva (CRD) alkalmazási köréhez igazodva - valamennyi hitelintézetre és befektetési vállalkozásra alkalmazni kell, függetlenül azok méretétől és tevékenységétől.

Az új válságkezelési keretek célja, hogy egységes és hatékony felhatalmazást, illetve eszközöket adjanak a hatóságok kezébe a bankválságok rendezésére, lehetőleg megóvva az adófizetőket a felmerülő költségektől. A végső cél, hogy a bankok anélkül mehessenek csődbe, hogy veszélyeztetnék a pénzügyi stabilitást és minimálisan csökkenjen a fertőzés kockázata. A speciális bankválság kezelési keretek a szokásos fizetéseképtelenségi eljárásokkal szemben a hatóságoknak olyan eszközök és technikák alkalmazását teszik lehetővé, amelyek figyelembe veszik a banki sajátosságokat; és így biztosítják a betétesek védelmét és a szolgáltatás folytonosságát. A bankválság kezelés szorosan kapcsolódik az EU jog nem harmonizált területeihez, mint a fizetéseképtelenség kezelése és a társasági (tulajdon) jog.

A javasolt válságkezelési keretekben a helyreállítási és válságrendezési tervek⁷, a hatóságok korai beavatkozási lehetőségének a kiszélesítése, a válságrendezési hatóságok, az adósság leírás (bail-in), valamint a válságrendezési alapok kulcsszerepet kapnak.

A helyreállítási tervek a banki válsághelyzet (fizetéseképtelenség) kialakulásának a megelőzését szolgálják. A helyreállítási terveket az intézményeknek csoport és egyedi szinten kell elkészíteniük. A felügyeletek átfogóan értékelik a különböző scenáriókat tartalmazó helyreállítási terveket, vizsgálva, hogy a tervek kellőképpen átfogóak-e, s kellő időben lehetővé teszik-e a helyreállítást a stressz időszakokban is. A csoportok helyreállítási tervében fontos szerepet kaphat a csoporton belüli transzferek szabályozása önkéntes szerződések alapján. (A forrásátadásból a kockázatosabb tevékenységet végző tagok kizárhatók.) A felügyelet ugyanakkor megtilthatja vagy korlátozhatja a forrásátadást, ha az veszélyezteteti a forrást nyújtó egység likviditását.

A helyreállítási tervekhez kapcsolódva a javaslat kiterjeszti a felügyelet korai beavatkozásra (early intervention) vonatkozó felhatalmazását. A hatóságok eszközt kapnak a hatékony, korai és gyors beavatkozásra, hogy biztosítsák a bajba került intézmény alapvető pénzügyi és gazdasági feladatainak a folytatását. A felhatalmazás értelmében a felügyeletek már egy korábbi szakaszban beavatkozhatnak a nehézséggel küzdő intézmény működésébe és jogosítványuk lesz:

- bizonyos tevékenységek leépítésére,
- az adósság átstrukturálására,
- meghatározott időre speciális menedzser kinevezésére.

A tagországoknak úgy nevezett „válságrendezési hatóságot” kell létrehozniuk vagy kijelölniük. Ez lehet a jegybank, a bankfelügyelet, a betétbiztosítás, a pénzügyminisztérium, vagy külön erre a célra létrehozott hatóság (esetleg több hatóság együttműködésével felálló szervezet). Lényeges, hogy a válságrendezési hatóság felhatalmazása és feladatköre elkülönüljön az egyéb állami szervektől.

A válságrendezési terveket a válságrendezési hatóság és a felügyelet közösen készíti béke időben (normál időszakban, amikor az intézmény még nincs válságban), részletezve a válságrendezési eszközöket, illetve a kritikus funkciók fenntartását.

Ha a helyreállítási akciók, illetve a felügyeletek korai beavatkozása nem járnak a kívánt eredménnyel, úgy a válságrendezési hatóságnak kell értékelnie, hogy az intézmény megmenthető-e (resolvable). Ha nem, úgy intézkedéseket írhat elő a megmenthetőség biztosítása érdekében. (Jogi, vagy működési struktúra megváltoztatása, szolgáltatási szerződések átdolgozása, kitétség vállalás korlátozása, bizonyos tevékenységek megtiltása/ korlátozása, új termékek és új üzletágak bevezetésének a megtiltása, új

⁷ Recovery and Resolution Plans (RRPs)

konvertálható tőke kibocsátásának a megkövetelése.) Fontos, hogy a megmenthetőség megítélése, illetve az azt megelőző intézkedések az egyes tagországokban azonosak legyenek.

A válságrendezést érintően alapvető jelentőségű a beavatkozási küszöb (a beavatkozást kiváltó esemény (trigger event)) egységes meghatározása. Mivel a válságrendezés a részvényesi és a hitelezői jogok erőteljes sérelmével jár, a beavatkozási küszöbnek a lehető legközelebb kell lennie a fizetésképtelenséghez és a válságrendezésre vonatkozó felhatalmazást korlátozni kell. Igazolni kell, hogy a beavatkozás közérdekből történik, és hogy a helyreállításra nincs más mód egy adott időszakon belül.

A válságrendezési hatóság a beavatkozási küszöb teljesülése esetén a következő intézkedéseket alkalmazhatja:

- üzletágak eladása,
- híd bank létrehozása,
- az eszközök elkülönítése,
- és kiegészítő mechanizmusként adósság leírás (bail-in).

A fenti intézkedéseket az állami segítségnyújtás szabályaival összhangban kell alkalmazni. Az egyes tagállamok további válságrendezési intézkedésekkel élhetnek, ha azok kompatibilisek az uniós keretekkel.

A válságrendezési hatóság intézkedései jogilag támadhatók, de csak az elszenvedett kárért lehet kártalanítást kérni. Ha egy intézmény ellen felszámolást kezdeményeznek a válságrendezési hatóság 14 napon belül dönthet, hogy alkalmazni kívánja-e a válságrendezési eljárást.

A válságrendezési direktíva tervezetben az egyik legfontosabb új elem az (előző pontban tárgyalt) adósság-leírási eszköz (bail-in tool) bevezetése. A bail-in együtt jár a helyzet kialakulásáért felelős menedzsment eltávolításával. A bail-in még a legnagyobb bankok esetében is csökkenti, illetve megszünteti az implicit állami garanciát. Ennek természetes következménye a finanszírozási költségek valamelyes emelkedése. Az Európai Bizottság 15 bázispontosra becsli a bail-in bevezetése miatti forrásköltség növekedést. (A bail-in harmonizált alkalmazást a Bizottság delegált törvénnyel szabályozza majd.)

A válságrendezési hatóság a rendezés során átmenetileg korlátozhatja és felfüggesztheti a partnereket védő eszközöket (követelések érvényesítése, pozíció lezáró nettósítás (close-out netting)) A felfüggesztési jogot időben korlátozva kell gyakorolni, figyelembe véve a partnerek érdekeit is, azonos bánásmódot alkalmazva.

A tagállamoknak válságrendezési alapot (resolution fund) kell létrehozniuk, amelyet az intézmények ex-ante és ex-post módon finanszíroznak. Lehetőséget kell teremteni arra, hogy az alapok a pénzügyi intézményektől, vagy a központi banktól elkerülhetetlen esetekben hitelt vehessenek fel. Az alapokat 10 év alatt kell feltölteni, a források 1%-át kitevő célszintre. Az unión belül biztosítani kell az alapok között az egymásnak való kölcsönös, önkéntes hitelnyújtás lehetőségét.

A betétbiztosítási rendszereknek (DGS⁸) a válságrendezés során rendelkezésre kell bocsájtaniuk a biztosított betétek fedezéséhez szükséges forrásokat. (A betétbiztosítási rendszereknek ugyanakkor a nem biztosított hitelezőkkel azonos elbánásban kell részesülniük.) A betétbiztosítási alapok általában is felhasználhatók a válságrendezésben. Az, hogy a válságrendezési alap elkülönül-e a betétbiztosítástól az a tagállamok döntési hatásköre, de a Bizottság szinergiát tulajdonít a közös alapoknak, így a direktíva méretgazdaságossági okokból megengedné a betétbiztosítási alapok válságrendezési célú felhasználását. Ha egy tagállam nem teszi lehetővé a betétbiztosítási alap válságrendezési célú felhasználását, akkor külön válságrendezési alapot kell képeznie.

A határon átnyúló csoportok esetében „válságrendezési kollégiumokat” kell alakítani, egyértelműen kijelölt vezetővel és az EBA részvételével. Az EBA biztosítja a megfelelő együttműködést és a szükséges esetekben közvetítést (mediációt) is folytat. A válságrendezési tervek elkészítése, illetve a válságrendezési lépésekről való döntés értelemszerűen a kollégiumok feladata.

A direktíva a harmadik országban bejegyzett bankok/csoportok válságrendezésében való együttműködést is támogatja, ha az nem veszélyezteti azon tagország pénzügyi stabilitását ahol a leányvállalat, vagy a fiók működik és egyenlő és igazságos elbánást biztosít a betéteseknek és hitelezőknek. A válságrendezési hatóságoknak megállapodást kell kötni a harmadik ország hatóságával, ennek kereteit az EBA dolgozza ki.

⁸ deposit guarantee schemes

A válságrendezési kereteket meghatározó direktívát a Bizottság javaslata szerint 2014. december 31-ig kell átültetni. A bail-in eszközre vonatkozó részeket 2018. január 1-től kell alkalmazni. Ez összhangban van a forrásmegújítási ciklusokkal és segít az áttételi ráta csökkenésének a megakadályozásában.

II.3 Bizottsági memo az Európai Bankunió létrehozására

A Bizottság a bankválság kezelési keretekre vonatkozó irányelv tervezetével egy napon hozta nyilvánosságra a bank unióra vonatkozó „memo”-ját.

Az Európai Bankunió (European Banking Union (EBU)) 4 pillérré épül, ezek:

1. Egységes (single) EU felügyelet teljes döntéshozatali jogkörrel a rendszerkockázatot jelentő és a határon átnyúló tevékenységet végző bankokra,
2. Egységes EU betétbiztosítási rendszer (DGS),
3. Közös válságrendezési hatóság és közös válságrendezési alap,
4. Mindenki számára azonos egységes európai szabálykönyv (single rule book) a prudenciális szabályozásra és felügyeletre.

Az unió már 2013 januárjától működne és a bankokra kivetett adóból/illetékből finanszíroznák.

Az EBU megteremtésének az első lépése az egységes bankfelügyelet létrehozása volna. Erre két lehetséges megoldást vizsgálnak:

- Az EBA-t alakítanák át független hatósággá, úgy hogy valamennyi EU bankot felügyelné. Ez az alapszerződés (Treaty) megváltoztatását igényelné.
- A nagy európai bankcsoportok felügyeletét az ECB látná el. A lisszaboni szerződés lehetővé teszi ezt a megoldást, azzal a feltétellel, hogy azt a tagországok egyhangúlag megszavazzák és az Európai Parlament is jóváhagyja.

II.4 A pénzügyi konglomerátumok direktíva (FICOD) felülvizsgálata

Áprilisban az Európai Bizottság a FICOD felülvizsgálata kapcsán tanácsadást kért – mindenekelőtt az Európai Felügyeleti Hatóságok Közös Bizottsága Pénzügyi Konglomerátumok Albizottságától (JCFC)⁹. Az EU Bizottság szeretné megismerni a felügyeleti közösség véleményét általában a prudenciális keretek hatékonyságáról és konkrétan a pénzügyi konglomerátum direktíváról, így a többszörös tőkehasználat lehetőségéről, a csoportkockázatokról és a szabályozási arbitrázsról. A Bizottság arra kérte a JCFC-t, hogy a felügyeleti tapasztalatok és a nemzetközi fejlemények fényében értékelje az érvényes szabályozást:

- Az alkalmazási kört érintően, különös tekintettel arra, hogy kiterjed-e a nem szabályozott egységekre,
- a belső vállalatirányítási követelményeket és szankciókat, kiemelve az anyavállalat kötelezettségeit,
- a felügyeleti jogosítványokat, különös tekintettel arra az esetre, ha az anyavállalat egy nem szabályozott holding társaság.

Az Európai Bankföderáció (EBF¹⁰) a tanácsadásra adott válaszában kifejtette, hogy a pénzügyi konglomerátumon belüli egységek, ha nem is szabályozottak, de mégis a csoportok ágazati alapon szervezett felügyelete alá tartoznak; így nem látszik olyan szabályozói rés, amelyet be kell tölteni az egyes nem szabályozott csoporttagok felügyelet alá vonásához. Ha mégis volna olyan pénzügyi konglomerátumba tartozó egység, amelyik kiesik a felügyeleti hatókörből, akkor azt az árnyékbanki tevékenység készülő szabályozásának a figyelembe vételével célszerű megvizsgálni.

⁹ Joint Committee on Financial Conglomerates: a három felügyeleti hatóság (EBA, EIOPA, ESMA: a bank, a biztosítás- illetve az értékpapír-piaci hatóságok) közös bizottsága

¹⁰ European Banking Federation

A JCFC az Európai Bizottságnak nyújtandó tanács kidolgozására májusban közös konzultációba kezdett, három hónapos határidővel. A javasolt válaszokban a JCFC számos ajánlást tesz a FICOD felülvizsgálatára, beleértve a felügyeleti hatáskör kiszélesítését, a pénzügyi konglomerátum kijelölt egységével szembeni követelmények és a kijelölt egység kötelezettségeinek a tárgyalását, valamint a FICOD által biztosított felügyeleti felhatalmazások kereteit.

A JCFC az év későbbi időszakában a FICOD szélesebb körű és alapokat érintő felülvizsgálatához is felügyeleti segítséget ad majd.

III. Európai Bankhatóság (EBA¹¹)- Európai Felügyeleti Hatóságok (ESAs¹²)

III.1 Jelentés a Bázeli III szabályozás monitoringjáról

AZ EBA áprilisi jelentése a Bázeli III szabályozás tekintetében 2010 decemberében végrehajtott átfogó EU hatásvizsgálat (EU QIS) „nyomon követése”. A vizsgálat 158 bank 2011. június 30-i konszolidált adataira épült. A hatásvizsgálat a Bázeli III következményeként létrejövő szabályozási változások hatását mérte fel, az európai specialitások figyelembe vétele nélkül, teljes körű alkalmazást feltételezve. A hatásvizsgálat statikus bankmérlegek feltételezésével készült, nem élt feltételezésekkel a menedzsment Bázeli III hatásait tompító intézkedéseit érintően. Így eredményei nem összehasonlíthatók a más feltétel rendszerből kiinduló iparági hatásvizsgálatok eredményeivel. Az eredmények a korábbi EU-QIS eredményeivel sem összevethetők, hiszen az a 2009-es szabályozási javaslatokon alapult, amelyek lényegesen eltértek a végső Bázeli III szabályozási keretektől.

A hatásvizsgálat során a bankokat két csoportra osztották: a nemzetközileg aktív 3 milliárd eurónál nagyobb alapvető (tier 1) tőkés bankok (Group1, 48 bank), és a kisebb bankok (Group2, 110 bank).

A teljes bevezetést feltételezve a Group1 bankok átlagos CET1 tőkemegfelelése 10,2%-ról 6,5%-ra csökken az új szabályok alkalmazásával. A csoport 80%-ának tőkemegfelelése haladta meg a 4,5%-os minimális szintet, míg 44%-uké a 7%-os célszintet is meghaladta. A csoport tökehiánya a 4,5%-os minimális szinthez képest 18 milliárd euró, míg a (rendszerkockázatot jelentő intézmények tőketöbbletét is figyelembe vevő) 7%-os célszinthez képest 242 milliárd euró. (Összehasonlításképp a Group1 bankok összes profitja 2010 második és 2011 első félévében 102 milliárd euró volt.) A Group2 bankok esetében a CET1 tőkemegfelelés 9,8%-ról 6,8%-ra csökken, a bankok 85%-ának mutatója éri el, vagy haladja meg a 4,5%-os minimumot és 72% - é a 7%-os célszintet. A hiányzó tőke a 4,5%-os szinthez képest 11 milliárd euró, a 7%-os mutatóhoz képest 35 milliárd euró, míg a csoport időszaki profitja 17 milliárd euró volt.

A Group1 bankoknál a mutató romlása felerészben a tőke csökkenéséből (CET1 -22,7%), felerészben a kockázattal súlyozott eszközök növekedéséből (RWA +21,2%) származott. A második csoportnál a tőkecsökkenés 25,9%, míg a kockázattal súlyozott eszközök növekedése csupán 6,9%. (A Group2 bankok portfóliójára kevésbé jellemzőek a kereskedési könyvi tételek, melyeknél az új szabályozás jelentős kockázati súly emelkedést eredményez.)

A vizsgálat korrelációt mutatott a bankméret és az áttételi ráta között, az áttételi ráta a nagybankok esetében szignifikánsan alacsonyabb: 2,7% a Group1-nél, a Group2 3,4%-ával szemben. A vizsgálatban résztvevő Group1 bankok 48%-a és a Group2 bankok 72%-a teljesítette a követelményt. Az új szabályok szerint kalkulált tier 1 tőkére vetítve a Group1 átlagos áttételi rátája 4%-os, míg a Group2-é 4,7%-os lett volna.

A likviditást tekintve két csoport átlagai között az LRC¹³-t illetően nem volt számottevő különbség; a Group1 mutatója 71%-os, a Group2-é 70%-os volt. A két csoport likvid eszközhiánya összesen 1,2 billió euróra tehető, ami a mintában résztvevő bankok közel 31 billió eurónyi összes eszközének a 3,7 %-át teszi ki. Az NSFR¹⁴ értéke a Group1 esetében 89%, míg a Group 2-nél 90%. A 100% eléréséhez hiányzó stabil finanszírozás megközelítőleg 1,9 billió euró.

III.2 EBA kérdőív: a hitelintézetek harmadik pillérben közzétett információival szembeni felhasználói/befektetői igényekről

¹¹ European Banking Authority

¹² European Supervisory Authorities

¹³ Liquidity Coverage Ratio: likviditás lefedettségi ráta

¹⁴ Net Stable Funding Ratio: nettó stabil finanszírozási ráta

Áprilisban az EBA rövid kérdőívet adott ki, amely a harmadik pillérben közzeendő információkkal szembeni felhasználói/befektetői igényeket kívánta felmérni. A harmadik pillérben közzétett információkat gyakran éri az a kritika, hogy az intézmények elsődlegesen a hatóságok információ igényére összpontosítanak. Az EBA a közzétett információk immáron szokásos, 2012 évi értékelése előtt azt akarta megtudni, hogy milyen információk különösen hasznosak a jelentések felhasználói számára. A kérdőív kérdései az EBA által legjobbnak minősített gyakorlatokhoz kapcsolódnak és a válaszadók azonosításán túl az általános értékelésre, valamint a tőkével, az IRB modellel, az értékpapírosítással, a javadalmazással és a piaci kockázattal kapcsolatos információ igény felmérésére irányulnak.

A felmérés során kapott válaszokat az EBA május 8-án tette ki a honlapjára.

III.3 Konzultáció a saját tőkére vonatkozó szabályozói technikai sztenderdről¹⁵ (CP/2002/02)

Az EBA a CRR/CRD4 szerinti felhatalmazásának megfelelően szabályozói és végrehajtási technikai sztenderdeket dolgoz ki és bocsát konzultációra. (Ezek a sztenderdek kötelező érvényűek és az egységes európai szabálykönyv (single rulebook) részét képezik.) Így április elején - július 4-i véleményezési határidővel - megjelentette a saját tőkére vonatkozó RTS-ek első részét (14 RTS-t a CRR 14 cikkelyéhez kapcsolódóan). A sztenderdek többsége az intézményekre, néhányuk a felügyeleti hatóságokra vonatkozik, s egyebek között a közönséges részvénytőkét (CET1), a kiegészítő elsődleges tőkét, a közönséges részvénytőkéből levonandó tételeket, az általános követelményeket, valamint az átmeneti intézkedéseket, a korábbi kibocsátások kezelését (grandfathering) tárgyalja.

Az RTS-eket a kapott vélemények és a CRR/CRD4 esetleges módosítása figyelembe vételével véglegesíti az EBA és azt követően megküldi meg az Európai Bizottságnak. Az RTS-ek a tőkekövetelmény- és likviditásszabályozással (CRR/CRD4) egy időben, a tervek szerint 2013. január 1-én lépnek hatályba.

III.4 A javadalmazási politikákra és gyakorlatokra vonatkozó útmutató alkalmazásának a vizsgálata

Az EBA elődjének a CEBS-nek a javadalmazási politikákra és gyakorlatokra vonatkozó útmutatóját a CRD3 vonatkozó szabályaival párhuzamosan, 2011. január 1-től kellett bevezetni. Az EBA áprilisban közzétett vizsgálati eredményei azt mutatják, hogy a javadalmazási politikákra vonatkozó szabályozást a tagországok döntő többsége határidőben implementálta. A felügyelet aktívan értékelték a javadalmazási politikákat, s ahol kellett beavatkoztak a javadalmazások szerkezetébe és a változó jövedelem elemek kifizetésébe. Az intézmények is jelentős eredményeket értek el a javadalmazás szabályozásában. Ugyanakkor az irányelvek alkalmazási köre meglehetősen változatos, a kockázat vállalók beazonosítása inkonzisztens az alkalmazó intézményeknél, s azok a kritériumok is különböznek, amelyek alapján behatárolják a cég kockázatvállalását befolyásoló személyek körét. Ugyancsak nem egyforma az arányosság elvének az alkalmazása, van ahol előre meghatározott fix kritériumok alapján, máshol esetről-esetre döntenek arról, hogy egy meghatározott javadalmazási szabály alkalmazandó-e egy adott csoportra. A kockázathoz igazítási gyakorlatok fejletlenek, nevezetesen nincs kapcsolat a kockázatkezelésnél használt paraméterek és a bónusz struktúrák között.

A feltárt hiányosságok fényében az EBA üdvözli, hogy a CRD4 –ben szerepel az EBA azon felhatalmazásának a kiszélesítése, hogy dolgozza ki azokat a kritériumokat, amelyek alapján eldönthető, hogy a foglalkoztatottak mely köre gyakorol tényleges hatást az intézmények kockázati profiljára.

III.5 Konzultáció a hitelintézetek vezető tisztségviselőinek és igazgatósági tagjainak az alkalmasságának az értékeléséről (CP/2012/03)

Az EBA – a válság tapasztalataiból kiindulva - áprilisban nyilvános konzultációt hirdetett a hitelintézetek vezető tisztségviselőinek és igazgatósági tagjainak az alkalmasságának az értékeléséről. A tervezett útmutató tartalmazza a kulcsfontosságú tisztségviselők értékelésének a folyamatát és kritériumait, amelyet a hatóságoknak és az intézményeknek egyaránt alkalmazniuk kell. Bemutatja a szükséges dokumentációt, a bejelentési követelményt, valamint azt, hogy a vezető alkalmatlansága esetén a hitelintézetnek - vagy ha szükséges a hatóságnak - milyen intézkedést kell tennie. A megfelelő vállalatvezetési gyakorlat érdekében a

¹⁵ Regulatory Technical Standard (RTS)

z irányelv tervezet az ellenőrző funkcióban lévő (külső) igazgatósági tagokra és a vezető tisztségviselőkre, valamint a pénzügyi és a vegyes pénzügyi holdingok vezetőire is kiterjed.

(A konzultáció július 18-ig tartott, a nyilvános meghallgatás június 1-én volt.)

III.6 Jelentések az EBA 2011. júliusi (feltőkésítési) javaslatainak a teljesüléséről

Az EBA 2011 nyarán az általa lefolytatott stressz teszt eredményei alapján javaslatokat¹⁶ tett a nemzeti felügyeleti hatóságoknak, hogy megfelelő intézkedéseket írjanak elő azoknak a bankoknak, amelyek Core Tier 1 tőke megfelelési mutatója (i) 5 % alatt, illetve (ii) ahhoz közel volt. Az ilyen bankok felügyeletét ellátó nemzeti hatóságok bemutatták az érintett bankokra vonatkozó intézkedések részleteit, és felügyeleti tevékenységük részeként szoros figyelemmel követték azok teljesülését. (Az intézkedések eredményeként a bankok CT1 tőke megfelelésének el kellett érni a 9%-ot)

Az EBA 2012. május 2-án kelt beszámolója szerint összességében elégedett az elért eredményekkel, a tőke megerősítésével és a veszteségek megfelelő beazonosításával. Ráadásul azok a bankok, amelyeknél gyengéseket tártak fel átstrukturálási folyamaton mentek keresztül, s már nem is léteznek abban a formában, mint a stressz teszt idején.

Az EBA folyamatosan figyelemmel kíséri és értékeli az európai bankrendszer mikroprudenciális kockázatait és sérülékenységét az elemzési eszközök széles tárházát alkalmazva. A következő EU szintű 2013-ban végrehajtandó stressz teszt részletein még dolgoznak.

Az EBA július 11-i helyzetértékelése szerint:

- Az intézkedések nyomán 27 banknál az össztőke 94,4 milliárd eurós megerősítésére került sor, ami nagymértékben meghaladja a decemberben megállapított 76 milliárd eurós tőkehiányt. A maradék négy banknál jelentős átstrukturálást hajtottak végre.
- Az ajánlásokat nagyrészt a tőkét érintő közvetlen intézkedésekkel teljesítették (visszatartott eredmény, új tőke, forrás-menedzsment). Ezek az intézkedések 71,6 milliárd eurót jelentettek, ami az eredetileg becsült hiány 95%-át, illetve a teljes tőkeemelés 76%-át jelenti.
- Az ajánlásokkal összhangban az intézkedések nem vezettek a lakossági és a vállalati hitelezés csökkenéséhez, vagy az eszközök kiárusításához. A kockázattal súlyozott eszközállomány mindössze 0,62%-kal csökkent a 2011. szeptemberi szinthez képest. Az ilyen intézkedések néhány bankra koncentráltak, amelyek megállapodtak a csökkentésről a nemzetközi és az európai hatóságokkal formális válságkezelési eljárás, illetve állami segítség nyújtás keretében.

Az EBA és a nemzeti felügyeletek folytatják az ajánlások teljesítésének a megfigyelését és szükség esetén a nemzeti hatóság részletesen is áttekinti az egyes bankok eszközminőségét, hogy jobban megértse a bank tőkehelyzetének a kockázatait.

III.7 Vitaanyag a helyreállítási (recovery) tervek sablonjáról

Az EBA május közepén egy hónapos konzultációra bocsátott vitaanyagának a célja, hogy feltárja azokat a lényeges témaköröket, amelyeket a helyreállítási terveknek érinteniük kell. A kapott válaszok hozzásegítik az EBA-t, hogy teljesítse az alapításáról szóló EU rendelet 25. cikkelyének azon előírását, amely szerint aktívan részt vesz és hozzájárul a helyreállítási és válságrendezési tervek (RRPs) elkészítéséhez, meghatározza a legjobb gyakorlatokat és szabályozási és bevezetési szttenderdeket készít az RRP-kre vonatkozóan. A vitaanyag az EBA apparátusának előzetes elgondolásait foglalja össze, s nem tekinthető a hatóság hivatalos véleményének. A javaslat szerint a helyreállítási terveknek három részből kell állniuk:

1. Általános áttekintés

¹⁶ A javaslatokat az EBA 2011 decemberében megerősítette. (Lásd a vonatkozó negyedéves jelentéseinket.)

- a helyreállítási terv összefoglalása
 - a csoport/ intézmény általános bemutatása
 - a belső irányítási struktúra bemutatása
2. A helyreállítási terv részletei
- a helyreállítási opciók/intézkedések általános áttekintése
 - korai figyelmeztető rendszerek és beavatkozási küszöbök
 - feltételezések és scenáriók
 - helyreállítási intézkedések
 - a folyamatos működést biztosító vészhelyzeti terv
 - kommunikációs terv
 - menedzsment információs rendszer
3. Nyomon követés

Az Európai Bankföderáció a vitaanyagra írt válaszában támogatta a koncepciót és a helyreállítási tervre vonatkozó EBA sablont kiegyensúlyozottnak és a Pénzügyi Stabilitási Tanács anyagával összhangban lévőnek ítélte. Kiemelte, hogy

- az európai szabályoknak konzisztenseknek kell lenniük a globális szabályozással,
- a terveket csoportszinten kell elkészíteni,
- a titkosság alapvető fontosságú,
- a helyreállítási és a válságrendezési terveket egymástól jól el kell határolni,
- a helyreállítási tervnek stratégiai opciókat kell tartalmazni,
- a helyreállítási terv elkészítése a menedzsment felelőssége,
- a helyreállítási tervnek figyelembe kell venni az arányosság követelményét,
- az elkészítés költségét minimalizálni kell
- és a helyreállítási terv készítési kötelezettség bevezetésére megfelelő időt (a válságkezelési direktíva kihirdetését követő két év) kell biztosítani.

III.8 Útmutatók a stressz VaR-hoz (GL/2012/2) és az IRC¹⁷-hez (GL/2012/3)

Májusban az EBA két technikai jellegű útmutatót jelentetett meg, az egyiket a stressz VaR számításáról, a másikat a járulékos nem-teljesítési és migrációs kockázat (IRC) tőkekövetelményéről.

A stressz VaR-ra vonatkozó útmutató a kereskedési könyvük piaci kockázatának tőkeszükségletét belső modellel számító intézmények számára készült. Fontosabb előírásai

- a stressz időszak meghatározására és áttekintésére,
- a stressz VaR érték meghatározásának a módszertanára
- és a használati tesztre

vonatkoznak.

¹⁷ IRC (Incremental risk capital charge): a járulékos nem-teljesítési és migrációs kockázat általános elnevezése

Az IRC-re vonatkozó útmutatót a kereskedési könyvük speciális kamatkockázatának tökeszükségletét belső modellel meghatározó intézmények használják, a stressz VaR-os útmutató kiegészítéseként. Az útmutató által tárgyalt témakörök:

- Az alkalmazási kör; az IRC megközelítés minden aspektusának az egyedi modellezése;
- A nem teljesítési és a migrációs események közötti kölcsönös összefüggés;
- A profit és veszteség (P&L) értékelés beleértve azt, hogy a minősítések változása hogyan hat a piaci árakra és a P&L számításra;
- A likviditási horizontok (meghatározás és monitoring);
- Az IRC modellek validációja és használati tesztje.

III.9 Konzultáció a jelentési kötelezettségekre vonatkozó technikai sztenderddel kapcsolatos adat pont modellről (DPM)¹⁸

Az EBA május 25-én közzétette a korábban konzultációra bocsátott felügyeleti jelentési sztenderdekre (CP50 és CP51¹⁹) vonatkozó adatpont modellt. Az egységes bevezetés érdekében a felügyeleti jelentések adattartalmát DPM-mé transzformálták. A DPM az adatok strukturált bemutatása, amely mind az üzleti tartalmat és kapcsolatokat, mind a validálási szabályokat meghatározza. Minden olyan lényeges technikai specifikációt tartalmaz, amely szükséges a jelentés számítástechnikai megoldásának a kialakításához. A rövid (június 11-ig tartó) konzultáció során az EBA első sorban a DPM szemantikai tartalmára - így a cellák javasolt kategorizálására - várta a véleményeket.

A DPM kapcsán az Európai Bankföderáció levelet írt az EBA ügyvezető igazgatójának, amelyben kifogásolja, hogy

- Az EBA példátlanul rövid időt (11 munkanapot) biztosított a konzultációra, az előírt három hónap, illetve az indokolt esetben is minimálisan szükséges hat hét helyett.
- Az adatszolgáltatásra vonatkozó konzultációs dokumentumokhoz (CP50, CP51) képest az EBA indoklás nélkül újabb adatszolgáltatásokat (táblázatokat) vezet be.
- Az EBA figyelmen kívül hagyja azokat a véleményeket, amelyek nem a DPM szemantikai tartalmát érintik, azaz javaslatához nem vár tartalmi megjegyzéseket. Ez kizárja az átmeneti fázisra vonatkozó tervekre (roll out plans), illetve az azok hiányára irányuló kritikák figyelembe vételét is.

Összességében a dokumentum nem felel meg a Bizottság jobb szabályozásra vonatkozó koncepciójának és alapvető átdolgozásra szorul. A felülvizsgált dokumentumot legalább hat hetes időtartamra kell konzultációra bocsájtani.

Az EBF az IT szakértők véleményének ismeretében részletesen választ is adott a konzultációs dokumentumra; megerősítve az újbóli konzultáció szükségességét.

III.10 Konzultáció a saját tőkére vonatkozó nyilvánosságra hozatali követelményeket meghatározó végrehajtási technikai sztenderdről²⁰ (CP/2012/04)

¹⁸ Data Point Model

¹⁹ Lásd az előző negyedéves jelentéseket.

²⁰ Implementing Technical Standard (ITS)

A sztenderd kiegészíti az áprilisban közzétett szabályozói technikai sztenderdet és a saját tőkével kapcsolatos közzétételi követelményekre összpontosít. A megfelelő közzétételi követelmények növelik a banki tőkék átláthatóságát és végső soron hozzásegítenek a tőke mennyiségének és minőségének a megerősítéséhez. Az egységes közelítés lehetővé teszi a bankok tőkehelyzetének a részletes értékelését és a joghatóságok közötti összehasonlítást. A kétfajta jelentési sztenderd kiküszöbölése érdekében az ITS pontosan követi a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság megközelítését és konzisztens a COREP jelentési keretekkel. A sztenderd szerint az intézményeknek három táblahalmazt kell nyilvánosságra hozniuk:

- a saját tőkére vonatkozó alaptáblákat, amelyek bemutatják az intézmény tőkehelyzetét;
- az átmeneti táblákat, bemutatva a 2013. január 1 és 2017. december 31 közötti szabályozási kiigazításokat (levonások és szűrők);
- valamint a tőkeinstrumentumok legfontosabb jellemzőit bemutató táblázatokat.

A fentieken túl az intézményeknek be kell mutatniuk a pénzügyi beszámolóikban szereplő tőke, illetve a szabályozói tőke közötti különbségeket.

(Az ITS-sel kapcsolatos konzultáció július 31-ig tartott.)

III.11 Konzultáció a likviditási mutatókra vonatkozó felügyeleti jelentési követelményeket meghatározó végrehajtási technikai sztenderdről (CP/2012/05)

A likviditás lefedettségi rátára és a nettó stabil finanszírozási rátára vonatkozó felügyeleti jelentések a decemberben publikált általános felügyeleti jelentéseket (CP50) egészítik ki, azokkal együtt alkalmazandók. A likviditással kapcsolatos felügyeleti jelentésre vonatkozó ITS meghatározza a jelentések legfontosabb ismérveit (formátum, gyakoriság, IT megoldások) és harmonizált információt biztosít a felügyeleti hatóságoknak. A rövid távú és a hosszú távú likviditási mutatók megfigyelésének (monitoring) kettős célja van: (i) információt szolgáltat az EBA által a megfigyelési időszak alatt végzendő hatásvizsgálathoz, (ii) a kötelező minimum előírások bevezetését követően képessé teszi a hatóságokat a megfelelés ellenőrzésére. Az ITS vonatkozási köre és alkalmazási szintje megfelel a CRR-nek. Az LCR-t minimum havonta az NSFR-t legalább negyedévente kell jelenteni. (A jelentések IT formátumának a kialakításához szükséges sztenderdeket - az adat pont modellt - az év második felében publikálják.)

Az EBA-nak mandátuma van további likviditást figyelő mérőszámok kidolgozására az intézmények kockázati kitettségének minél jobb értékeléséhez. Ez a munka folyamatban van, s az EBA erről is nyilvános konzultációt folytat majd.

(A likviditási mutatókra vonatkozó ITS konzultációs időszaka augusztus 27-én zárult, a nyilvános meghallgatás július 18-án tartották.)

III.12 Konzultáció az áttételi rátára vonatkozó felügyeleti jelentési követelményeket meghatározó végrehajtási technikai sztenderdről (CP/2012/06)

A likviditási mutatókra vonatkozó ITS-sel egyidejűleg az EBA az áttételi rátára vonatkozó felügyeleti jelentési kötelezettséget szabályozó ITS-t is konzultációra bocsátotta. Az áttételi rátára vonatkozó felügyeleti

jelentés szintén az általános jelentési keretek része, a decemberben megjelent CP50 kiegészítése, azzal együtt olvasandó. Az áttételi rátára vonatkozó jelentések egyrészt megalapozzák az EBA által készítendő végső kalibrációt, másrészt lehetővé teszik a megfelelés hatósági ellenőrzését. Az áttételi rátára vonatkozó ITS a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság által készített mennyiségi hatásvizsgálat táblázatai, valamint a COREP és a FINREP útmutatók figyelembe vételével készült. A jelentési kötelezettség 2013-tól lesz érvényben.

(Az ITS-sel kapcsolatos nyilvános meghallgatásra július 18-án került sor, a konzultáció augusztus 27-ig tartott.)

III.13 Konzultáció az értékpapírosított eszközök eladásából származó nyereség és a jövőbeni margin bevétel közötti kapcsolat koncepciójára (elvére) vonatkozó szabályozási technikai sztenderdről (CP/2012/07)

A tőkekövetelmény rendelet (CRR) 29. cikkelye általános elvként fogalmazza meg, hogy az intézmény nem számolhatja el saját tőkeként a részvényérték olyan növekedését, amely értékpapírosítási tranzakcióban érintett eszköz eladásából származik. Ez az elv már a 2006/48-as direktíva módosításában, a CRD2-ben is szerepelt, és az US GAAP számviteli szabványt alkalmazó intézmények számára releváns.

Az RTS a CRR-ben kapott felhatalmazásnak megfelelően az értékpapírosított eszközök eladásából származó nyereség és a jövőbeni margin bevétel közötti kapcsolatot részletezi. A konzultáció során az EBA arra vár választ, hogy

- a jövőbeni margin bevétel CRR 237. cikkelyében szereplő definíciója megfelelő-e, vagy van alternatív alkalmasabb meghatározás;
- a CRR 9. cikkelye megragadja és részletezi-e az eladásból származó nyereség valamennyi fontos jellemzőjét;
- a 9. cikkely eredményez-e járulékos előnyt, vagy hátrányt?

(A konzultációs időszak 2012. augusztus 12-ig tartott, a nyilvános meghallgatás június 28-án volt.)

III.14 Konzultáció a központi elszámoló partnerek (CCPs²¹) tőkekövetelményére vonatkozó szabályozói technikai sztenderdről

Június közepén az EBA konzultációra bocsátotta a központi elszámoló partnerek tőkekövetelményére vonatkozó RTS-t. A sztenderd összhangban van az OTC derivatív tranzakciókra, a központi elszámoló partnerekre és az értéktárakra vonatkozó rendelettel, az EMIR-rel. Az EMIR előírja a CCP-knek, hogy letéti követelményeket érvényesítsenek (collect margin), illetve saját forrásokkal rendelkezzenek a partnerek nem teljesítéséből származó veszteségeikre. Az RTS a saját tőkére vonatkozó követelményeket részletezi.

Az RTS szerint a központi elszámoló partnerek tőkéjének (beleértve a visszatartott nyereséget és a tartalékokat) mindenkor el kell érni, vagy meg kell haladni a következő elemek összegét:

²¹ Central counterparties

(i) egy megfelelő rekonstrukciós illetve felszámolási időszakra szükséges működési költségek, (ii) az általános működési (beleértve a jogi) kockázatok tőkekövetelménye, (iii) a nem fedezett tevékenységekből származó hitel-, partner- és piaci kockázatok tőkekövetelménye.

A konzultáció július végéig tartott, s a végleges RTS-t a tervek szerint szeptember 30-ig adják át az Európai Bizottságnak elfogadásra.

Az Európai Felügyeleti Hatóságok ugyanakkor felkérték az Európai Bizottságot, hogy a nemzetközi fejleményekhez igazodva halassa el az ugyancsak az EMIR rendelethez kapcsolódó - a nem központi elszámoló partnereken keresztül elszámolt OTC derivatívák kockázatsökkentésére vonatkozó - szabályozói technikai sztenderd elkészítésének a határidejét.

IV Európai Bankföderáció - IBFed

IV.1 A tőkekövetelmény szabályozáshoz (CRR/CRD4-hez) kapcsolódó tevékenység

IV.1.1 Fejlemények

A CRR/CRD4 tervezettel kapcsolatban a Tanács és a Parlament május elejére egyaránt kialakította saját tárgyalási pozícióját és megkezdődtek a háromoldalú tárgyalások (Trilogue)²².

Az egységes európai szabálykönyvvel szemben a terítéken lévő javaslatok három területen adnának nagyobb tagállami önállóságot, rugalmasságot:

1. Rendszerkockázati tartalék: A Tanács javaslata szerint maximum a kockázattal súlyozott eszközök 5%-áig nemzeti hatáskörben lehetne rendszerkockázati többlettartalékot képezni, afölött EU jóváhagyással. Barnier, illetékes biztos javaslata szerint ez 3%-ig lehetne tagállami döntés, további 2%-ot kizárólag a hazai kitettségekre lehetne képezni, más országokban lévő kitettségekre pedig az anya és a fogadó ország felügyeleteinek a megegyezése alapján.
2. Makroprudenciális felügyelet: Az egyes tagországok makroprudenciális intézkedéseket vezethetnek be a Bizottság, az EBA és az ESRB²³ tájékoztatása mellett, igazolva, hogy milyen kockázatot kívánnak csökkenteni és bemutatva, hogy a pénzügyi stabilitást fenyegető veszély miatt nem kezelhető a CRR egyéb rendelkezéseivel²⁴.
3. Válsághelyzetekben a Bizottság felhatalmazása a delegált törvények elfogadására: Ez a jog csak az egész EU-t érintő kockázatok esetén illelné meg a Bizottságot, de Mr. Barnier ezt túlságosan korlátozónak tartja és már legalább három ország érintettsége esetén is szükségesnek ítéli a bizottsági lépést.

Az EBF a magas prioritásúként megjelölt témaköreit (top ten priorities) érintő fejlemények:

- A kisebbségi érdekeltségek szélesebb körű elismerése a csoportszintű tőkében (tőkemegőrzési és anticiklikus többlettartalék, második pillér szerinti pótlólagos tőke, rendszerkockázati tartalék). Ez európai szinten mintegy 30Md euró tőke beszámítását teszi lehetővé.

²² A harmadik fél a Bizottság.

²³ European Systemic Risk Board: Európai Rendszerkockázati Tanács

²⁴ Azaz a belsőmodellel, a követelmények megszegése esetén alkalmazható felügyeleti intézkedésekkel, a többlettőke követelmény felügyeleti előírásával, a nemzeti rendszerkockázati többlettartalékkal és az anticiklikus többlettartalékkal.

- A Bázeli I korlát valószínűleg fennmarad, sem a Parlament, sem a Tanács nem támogatja az eltörlést.
- A beszámítható likvid eszközök köre nő, a vállalati betétek 75%-os kiáramlási faktorát csökkentik (a definíciók és a diszkontok meghatározása az EBA feladata).
- A likvid eszközök működési célra való felhasználhatóságát illetően eltérőek az álláspontok, néhány tagország elkülönített likviditási tartalékokat akar, míg a képviselők egy része a rugalmasabb tartalékokat támogatja.
- A szóló alkalmazás alóli automatikus felmentés, amit a fogadó felügyelet jogosítványai korlátoznak.
- A KKV-k preferenciális súlyozásának a támogatása a parlament kiemelt témaköre, de ezt a Tanács – lehet, hogy tárgyalástechnikai okokból – nem támogatja. (Döntés a három oldalú egyeztetések folytatásakor várható.)
- A Bizottság nem tartja szükségesnek a szoftverek egységes kezelését. Néhány parlamenti képviselő olyan módosító indítványt nyújtott be, ami a tőkéből való levonás elhagyását célozza, de ez nem szerepel az utolsó kompromisszumos javaslatban.
- Konszenzus van abban, hogy az áttételi rátát ne kelljen közzétenni a végső számszerűsítés (kalibráció) előtt, ugyanakkor nyomás tapasztalható ennek az előrehozására.

Az EBF a magas prioritású témakörökön túl a hitel érték kiigazítást és a javadalmazási előírásokra vonatkozó módosítások elhagyását tartja napirenden. Az idők során felmerült még az eladásra szánt portfólió, az exporthitelek, valamint a más tagország devizanemében denominált állampapírok súlyozásának a kezelése.

A háromoldalú tárgyalások elhúzódását tapasztalva (július közepéig csak a direktíva tárgyalása volt napirenden, a rendeletnek neki se kezdtek, majd kiderült, hogy a Tanács szeptemberig felfüggeszti az új tőkeszabályozásra vonatkozó munkálatokat, a Parlament pedig úgy döntött, hogy csak október végén szavaz a csomagról) az EBIC²⁵ levelet írt a döntéshozóknak a CRR/CRD4 bevezetésének 2014. január 1-re való elhatározását kérve. Az elhalasztás mellett szól az IT fejlesztések időigénye, valamint az is, hogy bankok csak a végleges szöveg elfogadását követően tudják elkezdni a felkészülést.

IV.1.2 Az egységes európai szabálykönyv támogatása

Az EBF a 2012. május 2-i ECOFIN²⁶ ülés előtt levélben kérte a nemzeti bankszövetségeket, hogy - a Bankföderáció véleményeinek a felhasználásával – lobbizzanak saját pénzügyminisztereiknél az egységes európai szabálykönyv támogatásáért.

A május 15-i ülést megelőzően pedig Christian Clausen, az EBF elnöke levelet írt a belső piaci biztosnak, amelyet az ECOFIN, az ESRB és az EBA elnökéhez is eljuttatott. A levél ismételten kiáll az egységes európai szabálykönyv mellett. A Tanács a terítéken lévő javaslata tagállami hatáskörbe utalja a makroprudenciális-, illetve rendszerkockázat kialakulásának a megállapítását. E döntés fölött azonban - az EBF véleménye szerint - a Bizottságnak az ESRB-vel és az EBA-val együtt a tagállami bejelentést megelőző (ex-ante) ellenőrzést kellene gyakorolnia. A makroprudenciális felügyelet egy még csak most kialakulóban lévő terület, de a kialakított európai felügyeleti rendszernek képesnek kell lennie a rendszerszintű kockázatok kezelésére egy újabb nemzeti diszkréció bevezetése nélkül is. Másodsorban az EU szabályozóknak követniük kell a globális sztenderdeket, amivel ellentétes a dán elnökség kompromisszumos javaslata, ami 3%-ig terjedő, illetve afölötti rendszerkockázati tartalék előírását teszi lehetővé. Ez a szabály túlságosan korai, elébe megy a nemzetközi szabályozásnak. A tőkemegfelelési

²⁵ European Banking Industry Committee Az európai pénzügyi szolgáltatók érdekvédelmi szervezeteinek a közös szövetsége

²⁶ Az Európai Unió pénzügyminisztereinek a tanácsa

követelményt egyre magasabbra srófoló szabályok eredményeként a bankok hitelezési képessége egyre nagyobb nyomás alá kerül.

IV.1.3 Értékelés (tanulmány) a jelzáloggal fedezett lakossági hitelek kockázati súlyozásáról

A kockázattertelési munkacsoport 42 európai (köztük 3 magyarországi) bank részvételével vizsgálatot folytatott a lakossági jelzáloghitelek IRB bankok általi kockázati súlyozásáról.

A jelzáloghitelezés az európai bankok fő kockázatvállalási területe, az összes hitelek 23%-át, a lakossági hitelek 75%-át a jelzáloghitelek adják. A háztartások jelzáloghitelben való eladósodottsága átlagosan ezzel együtt alacsony, de a tagállamok között meglehetősen nagy különbségek vannak. Az európai szabályozási keretek – egyes esetekben a biztosítási és garancia vállalási rendszerek eredményeként – a jelzáloghiteleket viszonylag biztonságos eszközosztállyá teszik. Jellemzően a keletkeztesd és tartsd (originate-to-hold) üzleti modell érvényesül, ami nagyrészt megmagyarázza az átlagos kockázati súlyok más joghatóságokban megfigyelttől való eltérését. A lakossági jelzálogpiacok Európán belül is különböznek, ami világosan tükröződik a kockázati súlyok különbözőségében.

A vizsgálat eredményeként megfogalmazott általános javaslatok, megállapítások:

- Tiszteletben kell tartani a kockázatomérés elveit.
- A direkt összehasonlításokat el kell kerülni.
- A stabil statisztikai háttér nagy értékkel bír.
- Az anya és a befogadó felügyeletek közös értékelése alapvető fontosságú.
- A konzisztencia fontosabb az egyformaságnál.
- A felügyeleti konvergencia nem zárja ki az egyedi modellválasztást.

Az értékelés megjelölte azokat a területeket, amelyeken a gyakorlatok konvergenciája volna kívánatos (a gazdasági ciklus miatti kiigazítás, a visszaeséskori (downturn) LGD, LDG modellezés, LGD szabályozói plafon), illetve azokat ahol jelentős eltérések figyelhetők meg (idősorok hossza, a nem teljesítés definíciója) a tagországok között.

IV.1.4 Az export hitelek kezelése

Az EBF több más iparági érdekképviseléttel közös levelet írt az Európai Tanácsnak, hogy felhívja a figyelmet a kereskedelemfinanszírozási, illetve exportfinanszírozási eszközök CRR/CRD4 szerinti kezelésének a nem szándékolt hatásaira. A javasolt szabályozás nem tükrözi ezen instrumentumok tényleges kockázatát, s nem számol azzal a kedvezőtlen hatással sem, amelyeket a változtatások gyakorolnának az európai kereskedelemre, illetve a reálgazdaságra.

(A probléma kezelésére az aktuális CRR szövegváltozat az áttételi ráta számításakor 20%-os kockázat csökkentő faktort rendel a kereskedelemfinanszírozáshoz kapcsolódó mérlegen kívüli tételekhez.)

IV.1.5 Az eladásra szánt portfólió kezelése

Az IAS 39 szerint az eladásra szánt eszközöket (available-for-sale (AFS)) valós értéken kell számba venni, a tőke egyik összetevőjeként kimutatva a valós érték megváltozását. Az IFRS 9 - amelynek az alkalmazása 2015-től várható - meg fogja szüntetni ezt a kategóriát. A CRR-re vonatkozó javaslat előírja, hogy az

intézmények 2013-tól számolják be tőkéjükbe az AFS instrumentumok valós értékének a változásából származó nem realizált nyereséget, vagy veszteséget. A két változásban lévő szabályrendszer bevezetési időpontjai közötti inkonzisztencia nem szándékolt hatásokkal jár. Ennek feloldására az EBF javasolta, hogy az IFRS 9 hatályba lépéséig egységes megoldást alkalmazzanak az AFS valós érték változásából származó nem realizált nyereség, vagy veszteség tőkében való semlegesítésére. A CRR vonatkozó (30.) cikkelyét ezzel összhangban javasolta módosítani.

IV.2 Az európai bankrendszer szerkezetével foglalkozó magas szintű szakértői bizottsággal (Liikanen bizottság²⁷) kapcsolatos EBF fejlemények

Az EBF témakörben alakult ad hoc munkacsoportja szakértő bevonásával, proaktív jelleggel próbál felkészülni a Liikanen bizottság javaslataira. Álláspontjuk szerint egy szerkezeti reform kontra produktív volna, mert:

- szükségtelen,
- negatívan hatna a növekedésre,
- a határon átnyúló tevékenységek korlátozása aláásná az egységes piac előnyeit.

Ehelyett a válságkezelési keretekkel kapcsolatos munkálatok befejezése, illetve az új felügyeleti keretek megerősítése ajánlott, különös tekintettel a makroprudenciális felügyeletre. A megerősített felügyeleti együttműködés középpontjába a válságkezelést kell állítani.

A strukturális reform az európai bankszektor számára nem megfelelő megoldás, mert nem kezeli az Európai Bizottság által kitűzött célokat, azaz a kockázat csökkentését és a válsághelyzetek hatékonyabb megoldását (enhanced resolvability).

A strukturális reform növelné a pénzügyi rendszer általános kockázati szintjét, negatívan hatna az európai piac szerkezetére, s ezáltal akadályozná a bankokat a reálgazdaság kiszolgálásában és sértené az egységes piac (single market) működését.

Ehelyett a már terítéken lévő, de a befejezéstől még messze álló G20/EU szabályozási csomag - megerősített prudenciális szabályok, a (mikro és makro) felügyeleti rendszer alapos átalakítása, megfelelő válságkezelési keretek, beleértve a bail-in használatát - jobban célzott megoldást jelent az EU Bizottság céljaira, az európai gazdaságra és az egységes piacra gyakorolt káros mellékhatások nélkül.

Az EBF májusban kiadott sajtóközleményében is leszögezte, hogy egy felesleges, át nem gondolt szerkezeti reform romboló hatású lehet, s veszélyezteti a pénzügyi integráció eddig elért eredményeit.

A Liikanen bizottság munkájához kapcsolódva az EU Bizottság konzultációs kérdéseket tett fel a bankok, a vállalati és a lakossági ügyfelek véleményét kérve a szerkezeti reformokról. Az EBF a reform szükségtelensége mellett érvelve válaszolta meg a bankokat érintő kérdéseket.

IV.3 Az árnyékbanki tevékenység

²⁷ Mint arról első negyedéves jelentésünkben beszámoltunk az EU Erkki Liikanen, finn jegybank elnök vezetésével magas szintű szakértői bizottságot hívott össze, amely az európai bankszektor szerkezeti reformjának a lehetőségét vizsgálja.

Az EBF az Európai Bizottság árnyékbanki tevékenységről készített zöld könyvére²⁸ adott válaszában az alábbiakat emelte ki:

- Az FSB és az Európai Bizottság által beazonosított árnyékbanki tevékenységek és (szervezeti) egységek sok esetben banki partnerek és finanszírozási források. Ezért az árnyékbankok szabályozását célzó javaslatok kidolgozásánál figyelembe kell venni a bankok hitelezési képességére és a reálgazdaságra gyakorolt hatást. A jelenlegi törekeny pénzügyi és gazdasági környezetben feltétlenül szükséges a finanszírozás szintjének és sokszínűségének a növelése, de legalábbis a fenntartása - a kölcsönös kapcsolatok megértése.
- Az értékpapírosítást helyre kell állítani a reálgazdaság finanszírozásának az elősegítése érdekében.
- Szükséges volna az árnyékbanki tevékenység jobb leírása (bemutatása) és definíciója.
- Elsőként számba kell venni az árnyékbanki tevékenységhez kapcsolódó szabályozói kezdeményezéseket.
- A kockázatok nyomon követésére a makroprudenciális felügyelet intézmény-rendszerét (Európai Rendszerkockázati Tanács) kell felhasználni.
- Európának hathatósan részt kell venni a Pénzügyi Stabilitási Tanács árnyékbanki tevékenységi szabályozásában, s - a saját projektek indítása előtt - meg kell várni a befejezését.
- A szabályozásnak el kell kerülnie a nem szándékolt következményeket és biztosítania kell az azonos versenyfeltételeket.

IV.4 Jelentési kötelezettségek

1. Még a tavasz elején az EBF jelentési kerekasztalt szervezett, amelyen az Európai Bizottság, az EBA, az Európai Központi Bank és az Európai Rendszerkockázati Tanács képviselői egyaránt részt vettek. A kerekasztalt az EBF sikeresnek ítélte, mert

- Az EU hatóságoknak bemutathatták a különböző szabályozási kezdeményezésekkel kapcsolatos aggodalmakat, felhívván a figyelmet az integrált megközelítés fontosságára, az adatszolgáltatások indokoltságának a bemutatására, és a iparághoz kapcsolódó permanens kommunikációs csatorna szükségességére.
- Lehetőséget adott a CP50-nel kapcsolatos fenntartások bemutatására.
- A találkozó nyomán a hatóságokban tudatosodott, hogy a bankoktól elvárt jelentési kötelezettség áradat milyen működési kihívást, kockázatot jelent.

2. Az Európai Rendszerkockázati Tanács április 30-án, június 11-i határidővel egyedi adatokra vonatkozó, nem aggregát adatgyűjtést rendelt el a nagy európai bankoknál:

- (1) a fedezett eszközökről és az innovatív finanszírozási forrásokról, valamint
- (2) a bankközi kitétségekre vonatkozóan.

Az első adatszolgáltatás a hitelintézetek forrásbiztosítási stratégiájának a megismeréséhez, a második az európai pénzügyi piacok kölcsönös függőségének az értékeléséhez szükséges.

²⁸ Lásd az első negyedéves jelentésünket.

IV.5 Közös iparági levél a területen (joghatóságon) kívüli szabályalkotásról

Négy globális érdekvédelmi szervezet²⁹ a G20 pénzügyminiszterek találkozóját megelőzően levelet írt az EU belsőpiaci biztosnak, az USA pénzügyminiszterének és a G20 pénzügyminisztereknek, amiben felhívták a figyelmet a területen kívül jogalkotás veszélyeire, az okozott értelmezési és gyakorlati nehézségekre. A levélírók a jogalkotással kapcsolatosan az alábbi típusú problémákat emelték ki:

- kettős követelmények,
- nem összeegyeztethető, vagy egymásnak ellentmondó követelmények,
- a verseny zavarása/a fogyasztó választási lehetőségeinek a csökkentése,
- az olyan ügyfelekre/partnerekre gyakorolt nem szándékolt hatások, akik közvetlenül nem tartoznak a szabályozás hatálya alá,
- a kölcsönös elismerési folyamat (szabályozásának)/ az összehasonlíthatóságnak a hiánya,
- a szabályozói bizonytalanság és az aránytalan megfelelési (szabályozói) terhek.

A különösen problematikus jogszabályok között a Dodd-Frank törvényt (beleértve a Volcker szabályokat), a FATCA-t, a MIFID-et és az EMIR-t említették. A jogszabályalkotás alapelveiként a globális hatástanulmányok készítését, a kölcsönös elismerést illetve bizonyos tevékenységek mentesítését, valamint a szabályok célul tűzött konvergenciáját jelölték meg.

IV.6 EBIC levél a hitelminősítő ügynökségekről

Az a hitelminősítő ügynökségekről (HMÜ-k) szóló 1060/2009/EK rendelet módosítására vonatkozó döntést megelőzően az EBIC levelet írt az illetékes európai tisztségviselőknek. Ebben messzemenően támogatta a HMÜ-k szabályozásának a szigorítására irányuló törekvéseket, különösen a minősítések minőségének és átláthatóságának a javítását, illetve az érdek konfliktusok csökkentését. Ugyanakkor néhány módosítást a fenti törekvésekkel ellentétesnek tartanak. Nevezetesen az EBIC nem támogatja a HMÜ-k kötelező rotációját, mert az növelné a minősítések volatilitását, akadályozná a konzisztens minősítési „idősorok” kialakulását, s nem járulna hozzá a minősítői piac oligopolisztikus jellegének az enyhüléséhez. Ugyancsak nem támogatja a HMÜ-k polgári jogi felelősségének a bevezetését, mert az ellentmondana a külső minősítőkre való túlzott támaszkodás tilalmának az elvével. Az EBIC nem tartja szükségesnek a strukturált termékek kettős minősítését sem, s az ESMA-nak csak a minősítési módszertanok lényeges változtatásának a bejelentésének az ellenőrzésére adna jogot. Az EBIC ugyanakkor támogatja azt a módosítást, amely egyszer és mindenkorra megszüntetné a harmadik országban bejegyzett HMÜ-k minősítésének az elismerésével kapcsolatos problémát.

IV.7 IBFed levél a G20 vezetők los cabosi találkozója előtt

A G20-ak los cabosi találkozóját megelőzően az IBFed levelet írt a Pénzügyi Stabilitási Tanácsnak az FSB által koordinált szabályozói reformprogrammal kapcsolatban. A levél - miután felsorolja az eddig megtett

²⁹ Az IBFed, az ISDA (International Swaps and Derivatives Association), a GFMA (Global Financial Markets Association) és a Financial Services Roundtable.

lépéseket és az elért eredményeket - sürgeti a hatékony válságrendezési rezsimek létrehozását. Ugyanakkor leszögezi, hogy a tervezett további szabályozási intézkedések már pusztán a volumenük miatt is alááshatják a szabályozás minőségét és konzisztenciáját. Mind a szabályozói közösség mind a bankszektor számára hasznos volna, ha az FSB olyan politikákat és eljárásrendeket alakítana ki, amelyek biztosítanák, hogy a rendkívüli esetektől eltekintve megfelelő időkeret álljon rendelkezésre az érintettekkel való konzultációra. A futószalagon (in silos) készülő szabályozások esetében fennáll az inkonzisztencia és a káros egymásra hatások (interakció) veszélye. A levél arra is rámutat, hogy a pénzügyi stresszhelyzet arra készíti a nemzeti szabályozó hatóságokat, hogy előrehozzák az új szabályok bevezetését az eredeti megállapodásokhoz képest, pedig a szabályozói versenyt el kellene kerülni. Végül az IBFed támogatja, hogy regionális konzultatív csoportok alakulnak a nemzetközi pénzügyi stabilitás erősítésére.

B.) EU SZINTŰ PÉNZÜGYI TRANZAKCIÓS ADÓ (FTT)

A második negyedévben a dán elnökség a Tanács felkérésére státuszjelentést nyújtott be az ECOFIN jún. 22-i ülésére. A jelentés megerősíti a Bizottság előterjesztésének célját, hogy egységesítsék a pénzügyi tranzakciók adóztatását. A tagállamok egyetértettek, hogy a szektor járuljon hozzá a közfinanszírozáshoz, de kevesebben támogatják, hogy ez az EU költségvetés új forrása legyen. A tagállamok megosztottak abban, hogy ezzel lehet korlátozni a nemkívánatos tranzakciókat, illetve a növekedésre, foglalkoztatásra gyakorolt hatásával kapcsolatban.

Az adót támogató országok támogatják a tranzakció helye szerinti adóztatást, de az adó elkerülés ellen alkalmazhatónak vélik a kibocsátó helye szerinti is.

Az adóalap meghatározásában jelentősek a tagállami véleményeltérések. A repo és az állampapírok forgalmának kivételére, illetve az adó hatályának ezekre történő későbbi időzített bevezetésére jelentős támogatás van. A származékos ügylete adóztatását is egy későbbi fázisban gondolják sokan bevezetni.

A nagy frekvenciájú és a spekulatív ügyletek megfékezésére kétséges a tagállamok szerint az adó hatása, ott direkt, nem adóbevételt generáló jogszabályokat tartanának célravezetőnek.

Az adókulcs mértéke további technikai vizsgálatokat igényel a tagállamok szerint.

Míg folyik az FTT technikai vizsgálata a dán elnökség egyéb, a pénzügyi szektort terhelő adóalternatívák vizsgálatát is javasolta a Tanácsnak: ezek között egy szűkebb hatályú – csak a másodlagos piacon forgalmazott részvényekre és vállalati kötvényekre kiterjedő – tranzakciós adó bevezetését, a pénzügyi szolgáltatások hozzáadott érték adómentességének felülvizsgálatát, a bankok eredményszámláin, bérköltégein alapuló adó kivetését, illetve a banki kötelezettségekhez, vagy egyéb mérlegtételekhez kötődő egyébként sok tagállam által már bevezetett – járadék kivetését.